



SKUPŠTINA CRNE GORE
Odbor za ljudska prava i slobode

Broj 00-63-8/19-

Podgorica, 1. april 2019. godine

IZVJEŠTAJ O RADU ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE U 2018. I PRVOM KVARTALU 2019. GODINE



Radionica posvećena diskusiji i validaciji nalaza i preporuka nezavisne evaluacije postojećeg sistema monitoringa dječjih prava u Crnoj Gori, 16. februar 2018. godine



18. sjednica Odbora za ljudska prava i slobode, 18. mart 2018. godine



Posjeta predsjednika i članova Odbora za ljudska prava i slobode Dnevnom centru za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Nikšiću-Sektoru B, 10. jul 2018. godine



Interparlamentarni sastanak odbora na temu "Aspekti osnovnih prava i borba protiv antiromstva", Brisel, 18. oktobar 2018.



Regionalna konferencija "Tolerantna i inkluzivna društva na Zapadnom Balkanu" Podgorica, 14. i 15. novembar 2018.



Konsultativno saslušanje na temu "Implementacija Akcionog plana za sprovođenje Strategije za prevenciju i zaštitu od nasilja od 2017-2021. i aktivnosti preduzete na implementaciji Preporuka iz Izvještaja o evaluaciji sistema za praćenje stanja dječjih prava u CG za period 2014-2017, koji je na zahtjev UNICEF-a pripremila Coram International at Coram Children's Legal Centre, 3. decembar 2018.

SADRŽAJ

UVOD.....	3
STEPEN REALIZACIJE AKTIVNOSTI UTVRĐENIH PLANOM ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE ZA 2018. GODINU.....	6
AKTIVNOSTI KOJE JE ODBOR ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE REALIZOVAO IZVAN PLANA AKTIVNOSTI ZA 2018. GODINU.....	11
MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE	12
OSTALE AKTIVNOSTI ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE – UČEŠĆE PREDSEDNIKA I ČLANOVA ODBORA NA SASTANCIMA, SEMINARIMA I KONFERENCIJAMA	13
STATISTIČKI PODACI O RADU ODBORA U 2018. I PRVOM KVARTALU 2019. GODINE	15
PRISUSTVO PREDSEDNIKA I ČLANOVA ODBORA SJEDNICAMA ODBORA U 2018. I PRVOM KVARTALU 2019. GODINE.....	17
INFORMACIJA O PREDSTAVKAMA GRAĐANA I PRAVNIH LICA DOSTAVLJENIM ODBORU ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE TOKOM 2018. I U PRVOM KVARTALU 2019. GODINE	18
INFORMACIJA O AKTIVNOSTIMA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, KAO RADNOG TIJELA NADLEŽNOG ZA NADZOR NAD PRIMJENOM I PRAĆENJEM POŠTOVANJA ETIČKOG KODEKSA POSLANIKA (NADLEŽNOST ODBORA UTVRĐENA ČLANOM 14 ETIČKOG KODEKSA POSLANIKA)	19
USVOJENI ZAKLJUČCI ODBORA PROSLIJEĐENI SKUPŠTINI CRNE GORE, KOLEGIJUMU PREDSEDNIKA SKUPŠTINE, RESORNIM MINISTARSTVIMA, NADLEŽNIM ORGANIMA I INSTITUCIJAMA, MEĐUNARODNIM I NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA U FUNKCIJI REALIZACIJE AKTIVNOSTI IZ GODIŠNJEG PLANA ODBORA	20
ADMINISTRATIVNI KAPACITETI ODBORA	44
ZAKLJUČAK	46

IZVJEŠTAJ O RADU ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE U 2018. I PRVOM KVARTALU 2019. GODINE

UVOD

Ovim Izvještajem nastoje se prikazati aktivnosti koje je Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore realizovao tokom 2018. i u prvom kvartalu 2019. godine.

U fokusu obaveza, na planu zakonodavne i kontrolne funkcije Skupštine Crne Gore, u skladu sa praksom usvajanja planskih dokumenata kojim se unapređuje predvidivost rada Skupštine i njenih radnih tijela, u funkciji povećanja stepena javnosti rada, kao mjere nadzora nad samim kvalitetom zakonodavnih i kontrolnih aktivnosti, **Odbor za ljudska prava i slobode je na 18. sjednici, održanoj 19. marta 2018. godine,**

usvojio Plan aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2018. godinu, sačinjen na osnovu:

- Rezolucije Evropskog parlamenta o Crnoj Gori, usvojene 16. marta 2017. godine,
- Nezvaničnog radnog dokumenta Evropske komisije o trenutnom stanju u poglavljima 23 i 24 u Crnoj Gori, od novembra 2017. godine,
- Strategije za vjerodostojnu perspektivu proširenja i pojačano angažovanje EU na Zapadnom Balkanu, usvojene 6. februara 2018,
- Programa rada Vlade Crne Gore za 2018. godinu,
- aktivnosti Skupštine Crne Gore i
- jednog broja nerealizovanih aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za 2017. godinu.

Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2018. godinu utvrđene su 22 aktivnosti, i to razmatranje:

- **četiri predloga zakona;**
- **11 izvještaja** (pet godišnjih izvještaja koje nadležni organi, saglasno zakonu dostavljaju Skupštini i godišnji izvještaji o radu i finansijskom poslovanju, sa izvještajem nezavisnog revizora šest manjinskih savjeta u skladu sa članom 33a Zakona o manjinskim pravima i slobodama);
- **četiri akta u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine** (tri strategije sa akcionim planovima za njihovo sprovođenje i Zaključna zapažanja Komiteta UN za prava djeteta o Drugom i Trećem periodičnom izvještaju Crne Gore o primjeni Konvencije UN o pravima djeteta);
- u skladu sa članom 75 Poslovnika Skupštine planirana su **dva kontrolna saslušanja;**
- u skladu sa članom 73 Poslovnika Skupštine planirana su **dva konsultativna saslušanja;**
- **jedna tematska sjednica;**
- **jedna konferencija i**
- **dvije posjete** (Parlamentu Republike Slovenije - Komisiji za peticije, ljudska prava i jednake mogućnosti i Ombudsmanu Republike Slovenije i Dnevnom centru za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Nikšiću (Odjeljenju 27+).

U skladu sa Planom aktivnosti utvrđeno je **praćenje realizacije osam Zaključaka Skupštine**, donesenih povodom razmatranja:

- Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2016. godinu,
- Izvještaja o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2016. godinu,
- Izvještaja o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2016. godini,
- Izvještaja o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2016. godinu,
- Godišnjeg izvještaja Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2016. godinu,
- Izvještaja o ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica lišenih slobode, smještenih u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija,
- Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i
- Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nevladinim organizacijama.

Polazeći od obaveze daljeg snaženja Odbora za ljudska prava i slobode, radi kontinuiteta s aktivnostima ovog radnog tijela u prethodnom periodu, posebna pažnja u 2018. godini posvećena je aktivnostima i nadležnim institucijama koje treba da obezbijede veću efikasnost u oblasti zaštite od diskriminacije, prevencije torture, zaštite prava lica lišenih slobode, zaštite ličnih podataka, prava lica sa invaliditetom, sa posebnim akcentom na prava djece sa teškoćama u razvoju i zaštitu prava djeteta u cilju dostizanja standarda definisanih Konvencijom UN o pravima djeteta,

zbog čega je u Planu aktivnosti za 2018. godinu akcenat usmjeren na aktivnosti koje se odnose na:

- **implementaciju donešenih zakona, jačanjem kontrolne uloge Odbora (čl. 68, 73, 75 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore);**
- **zaštitu od diskriminacije,**
- **prevenciju torture i drugih oblika nečovječnog, surovog ili ponižavajućeg postupanja, u skladu sa preporukama Evropskog komiteta za sprečavanje mučenja i nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT),**
- **zaštitu prava lica lišenih slobode;**
- **zaštitu ličnih podataka;**
- **zaštitu prava lica sa invaliditetom, sa posebnim akcentom na djecu sa teškoćama u razvoju;**
- **zaštitu prava djeteta u cilju dostizanja standarda definisanih Konvencijom UN o pravima djeteta i**
- **intenziviranje međunarodne saradnje sa subjektima koji se bave pitanjima zaštite ljudskih prava i sloboda, savjetodavnim tijelima Savjeta Evrope i Evropske unije, daljim jačanjem konstruktivne uloge koju Crna Gora ima u regionalnoj saradnji i nastavkom saradnje koju Odbor ima sa odgovarajućim radnim tijelima drugih parlamenata, kao i učešćem članova Odbora na seminarima, konferencijama i drugim međunarodnim aktivnostima, na poziv međunarodnih organizacija, u skladu sa čl. 208, 209 i 210 Poslovnika Skupštine Crne Gore.**

Polazeći od **nadležnosti Odbora za ljudska prava i slobode, utvrđene članom 44 Poslovnika Skupštine Crne Gore:** „*Odbor za ljudska prava i slobode razmatra predloge zakona, drugih propisa i opštih akata i druga pitanja koja se odnose na: slobode i prava čovjeka i građanina, sa posebnim osvrtom na manjinska prava, primjenu potvrđenih međunarodnih akata koji se odnose na ostvarivanje, zaštitu i unaprjeđivanje ovih prava, razmatra i*

zauzima stavove po predstavkama građana i pravnih lica koje se odnose na ostvarivanje prava građana; prati ostvarivanje dokumenata, mjera i aktivnosti za unaprjeđivanje nacionalne, etničke i druge ravnopravnosti, posebno u oblasti obrazovanja, zdravstva, informisanja, socijalne politike, zapošljavanja, preduzetništva, procesa odlučivanja i sl; učestvuje u pripremi i izradi dokumenata i usaglašavanju zakonodavstva u ovoj oblasti sa standardima u evropskom zakonodavstvu; saraduje sa odgovarajućim radnim tijelima drugih parlamenata i nevladinim organizacijama iz ove oblasti.

Odbor u okviru svoje nadležnosti prati i ocjenjuje usklađenost zakona Crne Gore sa pravnom tekovinom Evropske unije i, na osnovu izvještaja Vlade, prati i ocjenjuje primjenu zakona, posebno zakona iz kojih proizilaze obaveze usaglašene sa pravom Evropske unije.”

Odbor je tokom 2018. godine realizovao brojne aktivnosti, kako one utvrđene Planom, tako i one koje su proizilazile iz tekućih aktivnosti Skupštine Crne Gore, Vlade Crne Gore i drugih institucija i organizacija sa kojima Odbor ostvaruje kontinuiranu saradnju.

Sve aktivnosti je ostvarivao u skladu sa Ustavom, zakonom i Poslovníkom Skupštine Crne Gore.

U okviru zakonodavne uloge Skupštine, Odbor je u 2018. godini, u skladu sa članom 137 Poslovníka Skupštine, razmotrio Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskoj upravi i Predlog zakona o Budžetu Crne Gore za 2019. godinu.

U prvom kvartalu 2019. godine Odbor je razmotrio Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu i Predlog zakona o životnom partnerstvu lica istog pola.

Odbor je u okviru kontrolne uloge Skupštine, u skladu sa članom 162 Poslovníka Skupštine, razmotrio: Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2017. godini (sa šest Izvještaja o radu i finansijskom poslovanju manjinskih savjeta za 2017. godinu), Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2017. godinu, Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2017. godinu, Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2017. godinu i Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2017. godinu.

Takođe, Odbor je razmotrio **Izvještaj o ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica lišenih slobode, smještenih u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija** koji je Skupštini Crne Gore dostavio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

U skladu sa članom 68 Poslovníka Skupštine, takođe u okviru kontrolne uloge Skupštine, Odbor je razmotrio: Zaključna zapažanja Komiteta UN za prava djeteta o Kombinovanom drugom i trećem periodičnom izvještaju Crne Gore o primjeni Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima djeteta, Izvještaj Radne grupe za Opšti periodični pregled (UPR), usvojen nakon pregleda situacije u pogledu ljudskih prava u Crnoj Gori koji je sproveo Savjet UN-a za ljudska prava u okviru Opšteg periodičnog pregleda i Izvještaj o zaštiti od diskriminacije sa stanovišta djelovanja institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za period 1.01-31.07.2018. godine.

Takođe, u skladu sa Planom aktivnosti predsjednik i članovi Odbora su **posjetili Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom- Sektor B u Nikšiću**, 10. jula 2018. godine. Tom prilikom su se upoznali sa načinom funkcionisanja prvog dnevnog centra u Crnoj Gori u kojem borave osobe sa invaliditetom sa 27 i više godina starosti, kao i sa poštovanjem prava njegovih korisnika.

U susret **Međunarodnom danu ljudskih prava, Odbor za ljudska prava i slobode je organizovao Konferenciju na temu „Zaštita podataka o ličnosti u Crnoj Gori- zakonodavstvo i praksa“**, održanu 5. decembra 2018. godine. Pored poslanika, na Konferenciji su učestvovali Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, kao i Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, Predstavništva UNDP-ija, UNICEF-a i UNHCR-a u Crnoj Gori i NVO „Građanska alijansa“.

U prvom kvartalu 2019. godine realizovana je i međunarodna aktivnost utvrđena Planom aktivnosti Odbora za 2018. godinu- **Studijska posjeta Delegacije Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore Komisiji za peticije, ljudska prava i jednake mogućnosti Državnog zbora i drugim relevantnim institucijama Republike Slovenije koje se bave ljudskim pravima i manjinskom politikom, održana od 19. do 22. marta 2019.**

U izvještajnom periodu, članovi Odbora imali su veliki broj aktivnosti koje nijesu utvrđene Planom rada Odbora, a sve u cilju promovisanja važnosti poštovanja ljudskih prava i sloboda, kao i zbog sticanja novih iskustava, razmjene znanja i ideja sa predstavnicima drugih država i međunarodnih organizacija.

Nastavljena je saradnja sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore, kao krovnom institucijom, novim Ustavom ustanovljenom, za zaštitu ljudskih prava i sloboda. Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i predstavnici Institucije, u skladu sa članom 67 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvuju određenim sjednicama Odbora, kao i aktivnostima koje organizuje ovaj Odbor.

Saradnja sa NVO sektorom je intenzivna. **1. novembra 2018. godine potpisan je Sporazum o saradnji između Odbora za ljudska prava i slobode, Zakonodavnog odbora, Odbora za evropske integracije i Nevladine fondacije „Građanska alijansa“.** Potpisivanje Sporazuma će doprinijeti daljem unapređenju saradnje sa ovom nevladinom organizacijom i rezultatima na dobrobit svih strana potpisnica, zasnovanim na principima transparentnosti, otvorenosti i međusobnog uvažavanja, promocije evropskih vrijednosti i aktivnosti koje se odnose na pristupanje Crne Gore Evropskoj uniji, kao i kvalitetnije razmjene informacija koje se odnose na pristupne pregovore, posebno u dijelu poglavlja 23 i 24.

Takođe, Odbor je nastavio saradnju i sa NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju “Naša inicijativa”, Centar za prava djeteta i drugim organizacijama čiji predstavnici po pozivu učestvuju na pojedinim sjednicama Odbora. Članovi Odbora učestvuju na okruglim stolovima i seminarima na poziv nevladinih organizacija koje organizuju te aktivnosti.

Saradnja sa međunarodnim organizacijama sa sjedištem u Crnoj Gori takođe je veoma dobra i Odbor u kontinuitetu za svoj rad dobija pohvale od predstavnika međunarodnih organizacija. Predstavnici međunarodnih organizacija po pozivu, u skladu sa članom 67 Poslovnika Skupštine, učestvuju na brojnim sjednicama i aktivnostima Odbora. Takođe, članovi Odbora za ljudska prava i slobode učestvuju na aktivnostima organizovanim od strane međunarodnih organizacija sa sjedištem u Crnoj Gori.

STEPEN REALIZACIJE AKTIVNOSTI UTVRĐENIH PLANOM ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE ZA 2018. GODINU

U 2018. godini članovi Odbora za ljudska prava i slobode održali su **15 sjednica (14 samostalnih i jedna zajednička sa Odborom za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje).**

U prvom kvartalu 2019. godine članovi Odbora za ljudska prava i slobode održali su **četiri sjednice.**

Broj aktivnosti utvrđenih Planom aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode za 2018. godinu - 22

Broj realizovanih aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za 2018. godinu – 16

Broj aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za 2018. godinu nerealizovanih iz objektivnih razloga- 4

Broj nerealizovanih aktivnosti iz Plana aktivnosti Odbora za 2018. godinu – 2

(Napomena I: Predlog zakona o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola utvrđen na 47. sjednici Vlade Crne Gore, 2. novembra 2017. još nije dostavljen Skupštini Crne Gore, Strategija manjinske politike 2018-2023. sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije nije usvojena od strane Vlade Crne Gore, dok su Strategija za borbu protiv trgovine ljudima za period 2019-2024. s Akcionim planom za 2019. godinu i Strategija za unapređenje

kvaliteta života LGBT osoba u Crnoj Gori 2019-2023. s Akcionim planom za sprovođenje Strategije za 2019. godinu usvojeni na samom kraju prvog kvartala 2019. godine, pa Odbor zbog drugih aktivnosti nije bio u mogućnosti krajem marta 2019. da realizuje ove dvije aktivnosti koje će biti uvrštene u Plan Odbora za 2019. godinu).

(Napomena II: Tematska sjednica „Prava lica sa invaliditetom u Crnoj Gori – Praćenje realizacije Zaključka Skupštine Crne Gore, donesenog povodom usvajanja Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom, objavljenog u „Službenom listu CG“, broj 35/15 i Zaključka Skupštine Crne Gore, donesenog povodom usvajanja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nevladinim organizacijama, objavljenog u „Službenom listu CG“, broj 37/17“ i Kontrolno saslušanje predstavnika nadležnih organa, učesnika Prve zajedničke sjednice Odbora za ljudska prava i slobode i Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje na temu „Sprovođenje Zaključka sa konsultativnog saslušanja dva Odbora iz februara 2018. godine povodom realizacije standarda pristupačnosti fizičkog okruženja, prevoznih sredstava, informaciono-komunikacionih tehnologija, javnih objekata i usluga“ nijesu realizovane.)



Odbor za ljudska prava i slobode u 2018. godini razmotrio je **dva predloga zakona:**

1. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskoj upravi (*Odbor je razmotrio Predlog zakona na Četvrtoj sjednici, 28. marta 2017. godine/ Predsjednik Vlade Crne Gore uputio je Dopis Predsjedniku Skupštine Crne Gore, broj 10-2/18-1/2 od 7. marta 2018. godine kojim je, saglasno članu 147 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Predlog zakona povučen iz skupštinske procedure*);
2. Predlog zakona o Budžetu Crne Gore za 2019. godinu (*Odbor je razmotrio Predlog zakona na 28. sjednici, 17. decembra 2018. godine i u skladu sa članom 137 stav 4 Poslovnika Skupštine Crne Gore podnio Mišljenje matičnom, Odboru za ekonomiju, finansije i budžet*).

U prvom kvartalu 2019. godine Odbor je razmotrio **dva predloga zakona:**

1. Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnom interesu (*Odbor je razmotrio Predlog zakona na 32. sjednici, 27. februara 2019. godine i podnio Skupštini Izvještaj/Amandmane (pet) koje je na Predlog zakona podnijela Vlada Crne Gore Odbor je razmotrio na 33. sjednici, 6. marta 2019. i podnio Skupštini Izvještaj/ Skupština Crne Gore 26. saziva na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2019. godini, dana 6. marta 2019. godine, donijela je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju uslovne osude i kazne rada u javnoj interesu, koji je objavljen u "Službenom listu CG", broj 17/19*);
2. Predlog zakona o životnom partnerstvu lica istog pola (*Odbor je razmotrio Predlog zakona na 31. sjednici, 27. februara 2019. godine i podnio Skupštini Izvještaj/ Predlog zakona je na Dnevnom redu Četvrte sjednice Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja Skupštine Crne Gore 26. saziva koja je počela 1. aprila 2019. godine*).

Tokom 2018. godine, Odbor je razmotrio sljedećih **pet izvještaja (godišnjih):**

1. Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2017. godini (sa šest Izvještaja o radu i finansijskom poslovanju manjinskih savjeta za 2017. godinu), (*Odbor razmotrio na 19. sjednici, 15. maja 2018. i podnio Skupštini Izvještaj sa Predlogom zaključka u 13 tačaka. / Skupština Crne Gore 26. saziva, na Devetoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2018. godini, dana 5. jula 2018. godine donijela je Zaključak povodom razmatranja Izvještaja*).
2. Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2017. godinu, (*Odbor razmotrio na 20. sjednici, održanoj 13. juna 2018. godine i podnio Skupštini Izvještaj sa Predlogom zaključka u 11 tačaka / Skupština Crne Gore 26. saziva, na Devetoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2018. godini, dana 5. jula 2018. godine donijela je Zaključak povodom razmatranja Izvještaja*).
3. Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2017. godinu, (*Odbor razmotrio na 20. sjednici, održanoj 13. juna 2018. godine i podnio Skupštini Izvještaj sa Predlogom zaključka u 12 tačaka/ Skupština Crne Gore 26. saziva, na Devetoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2018. godini, dana 5. jula 2018. godine donijela je Zaključak povodom razmatranja Izvještaja*).
4. Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2017. godinu (*Odbor razmotrio na 21. sjednici, održanoj 18. juna 2018. godine i podnio Skupštini Izvještaj sa Predlogom zaključka u 8 tačaka /Skupština Crne Gore 26. saziva, na Devetoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2018. godini, dana 5. jula 2018. godine donijela je Zaključak povodom razmatranja Izvještaja*).

5. Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2017. godinu. (Odbor razmotrio na 24. sjednici, održanoj 1. novembra 2018. godine i podnio Skupštini Izvještaj sa Predlogom zaključka u 10 tačaka/ Skupština Crne Gore 26. saziva, na Četvrtoj sjednici Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2018. godini, dana 18. decembra 2018. godine, donijela je Zaključak povodom razmatranja Izvještaja).

Takođe, Odbor je razmotrio **Izvještaj o ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica lišenih slobode, smještenih u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija** koji je Skupštini Crne Gore dostavio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore. **(Ova aktivnost nije utvrđena Planom-** Odbor razmotrio na 17. sjednici, održanoj 7. marta 2018. godine i podnio Skupštini Izvještaj sa Predlogom zaključka u 12 tačaka/ Skupština Crne Gore 26. saziva, na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2018. godini, donijela je Zaključak povodom razmatranja Izvještaja).

U skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine, takođe u okviru kontrolne uloge Skupštine, Odbor je razmotrio sledeće akte:

1. Zaključna zapažanja Komiteta UN za prava djeteta o Kombinovanom drugom i trećem periodičnom izvještaju Crne Gore o primjeni Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima djeteta,
2. Izvještaj Radne grupe za Opšti periodični pregled (UPR), usvojen nakon pregleda situacije u pogledu ljudskih prava u Crnoj Gori koji je sproveo Savjet UN-a za ljudska prava u okviru Opšteg periodičnog pregleda (aktivnosti nije utvrđena Planom)
3. Izvještaj o zaštiti od diskriminacije sa stanovišta djelovanja institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za period 1.01-31.07.2018. godine (aktivnost nije utvrđena Planom).

Shodno Planu aktivnosti Odbora za 2018. godinu, Odbor je u izvještajnom periodu **razmatrao realizaciju šest Zaključaka Skupštine Crne Gore** donesenih povodom razmatranja:

- Izvještaja o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2016. godini, objavljenog u „Službenom listu CG“, broj 37/17,
- Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2016. godinu, objavljenog u „Službenom listu CG“, broj 30/17,
- Godišnjeg izvještaja Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2016. godinu, objavljenog u „Službenom listu CG“, broj 52/17,
- Izvještaja o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2016. godinu, objavljenog u „Službenom listu CG“, broj 30/17,
- Izvještaja o radu i načinu raspodjele sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2016. godinu, objavljenog u „Službenom listu CG“, broj 91/17 i
- Izvještaja o ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica lišenih slobode, smještenih u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, objavljenog u „Službenom listu CG“, broj 16/18.

Tokom 2018. godine Odbor za ljudska prava i slobode je organizovao **jedno kontrolno saslušanje** - Kontrolno saslušanje Koordinatora Koordinacionog odbora za praćenje implementacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na oblast Konik 2017-2019, ministra rada i socijalnog staranja Kemala Purišića na temu: *“Sumiranje rezultata implementacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno-raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na oblast Konik”* održano 17. decembra 2018. godine.

Takođe, Odbor je organizovao **tri Konsultativna saslušanja** i to:

1. Konsultativno saslušanje ministra rada i socijalnog staranja Kemala Purišića, ministra održivog razvoja i turizma Pavla Radulovića, generalne direktorice Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Blanke Radošević- Marović na temu „*Aktivnosti u oblasti obezbjeđivanja pristupačnosti za lica sa invaliditetom u Crnoj Gori*“, održano 28. februara 2018. (Napomena: Ovo konsultativno saslušanje nije utvrđeno Planom aktivnosti Odbora);
2. Konsultativno saslušanje zamjenice zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Snežane Mijušković, samostalne savjetnice I u Ministarstvu rada i socijalnog staranja Svetlane Sovilj, generalne direktorice Direktorata za zdravstvenu zaštitu u Ministarstvu zdravlja dr Mevlide Gusinjac, generalne direktorice Direktorata za predškolsko, osnovno i inkluzivno obrazovanje i vaspitanje u Ministarstvu prosvjete Arijane Nikolić-Vučinić, generalnog direktora Direktorata za građansko zakonodavstvo i nadzor u Ministarstvu pravde Ibrahima Smailovića, generalne direktorice Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Blanke Radošević-Marović, državne sekretarke u Ministarstvu finansija dr Nine Vujošević i državnog sekretara u Ministarstvu unutrašnjih poslova mr Dragana Pejanovića na temu „*Implementacija Akcionog plana za sprovođenje Strategije za prevenciju i zaštitu djece od nasilja od 2017-2021. godine i aktivnosti preduzete na implementaciji Preporuka iz Izvještaja o evaluaciji sistema za praćenje stanja dječjih prava u Crnoj Gori za period 2014-2017. koji je, na zahtjev UNICEF-a, pripremila Coram International at Coram Children's Legal Centre*“, održano 3. decembra 2018. godine i
3. Konsultativno saslušanje generalne direktorice Direktorata za izvršenje krivičnih sankcija u Ministarstvu pravde Nataše Radonjić, generalnog direktora Direktorata za poslove nadzora u Ministarstvu unutrašnjih poslova Danila Čupića i direktora Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija Milana Tomića na temu: „*Stanje u zatvorskom i pritvorskom sistemu Crne Gore*“, održano 24. decembra 2018. godine

Kada je riječ o aktivnostima Odbora, u skladu sa Planom aktivnosti predsjednik i članovi Odbora su **posjetili Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom- Sektor B u Nikšiću**, 10. jula 2018. godine. Tom prilikom su se upoznali sa načinom funkcionisanja prvog dnevnog centra u Crnoj Gori u kojem borave osobe sa invaliditetom sa 27 i više godina starosti, kao i sa poštovanjem prava njegovih korisnika.

U susret Međunarodnom danu ljudskih prava, Odbor za ljudska prava i slobode je organizovao Konferenciju na temu „Zaštita podataka o ličnosti u Crnoj Gori- zakonodavstvo i praksa“, održanu 5. decembra 2018. godine. Pored poslanika, na Konferenciji su učestvovali Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, kao i Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, Predstavništva UNDP-ija, UNICEF-a i UNHCR-a u Crnoj Gori i NVO „Građanska alijansa“.

U prvom kvartalu 2019. godine realizovana je i međunarodna aktivnost utvrđena Planom aktivnosti Odbora za 2018. godinu - **Studijska posjeta Delegacije Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore Komisiji za peticije, ljudska prava i jednake mogućnosti Državnog zbora i drugim relevantnim institucijama Republike Slovenije koje se bave ljudskim pravima i manjinskom politikom, održana od 19. do 22. marta 2019. godine**. Tokom Studijske posjete održani su sastanci sa: ambasadorom Crne Gore u Republici Sloveniji, N.J.E. prof. dr Vujicom Lazovićem; počasnim konzulom Crne Gore Vojislavom Kovačem i predsjednicima devet udruženja Crnogoraca u Republici Sloveniji; predstavnicima Ministarstva kulture: Petrom Culetto, državnom sekretarkom, dr Sašom Gazdićem, šefom Službe za kulturne raznolikosti i ljudska prava, dr Gregorom Lesjakom, direktorom Biroa za vjerske zajednice i Marjetom Preželj, službenicom ovog Ministarstva, direktorom Biroa Vlade Republike Slovenije za nacionalne manjine Stankom Baluhom, predsjednicom Komisiji za peticije, ljudska prava i jednake mogućnosti Državnog zbora Evom Irgl i članovima ove Komisije, zaštitnikom ljudskih prava Republike Slovenije Petrom Svetina i njegovim zamjenicima i zagovornikom načela jednakosti Mihom Lobnikom sa saradnicima.

Studijska posjeta je ocijenjena veoma uspješnom, a razmjena iskustava, dobrih praksi, konstruktivni razgovori i uspostavljeni kontakti članovima Odbora za ljudska prava i slobode biće veoma korisni u budućem radu.

AKTIVNOSTI KOJE JE ODBOR ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE REALIZOVAO IZVAN PLANA AKTIVNOSTI ZA 2018. GODINU

Pored Planom utvrđenih aktivnosti Odbor je u 2018. i prvom kvartalu 2019. godine realizovao 28 dodatnih aktivnosti, i to:

- 1) Učešće predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića na Radionici posvećenju diskusiji i validaciji nalaza i preporuka nezavisne evaluacije postojećeg sistema monitoringa dječjih prava u Crnoj Gori, održanoj u Podgorici 16. februara 2018. godine;
- 2) Održavanje Prve zajedničke sjednice Odbora za ljudska prava i slobode i Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje - Konsultativno saslušanje na temu „Aktivnosti u oblasti obezbjeđivanja pristupačnosti za lica sa invaliditetom u Crnoj Gori“, 28. februara 2018.;
- 3) Razmatranje Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskoj upravi na 17. sjednici Odbora za ljudska prava i slobode, održanoj 7. marta 2018. godine;
- 4) Razmatranje Izvještaja o ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica lišenih slobode, smještenih u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija na 17. sjednici Odbora za ljudska prava i slobode, održanoj 7. marta 2018. godine;
- 5) Učešće predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića i člana Odbora Mirsada Murića na Konferenciji „Za snažniji glas djeteta u društvu - Mreža Zlatnih savjetnika Ombudsmana“, održanoj u Podgorici 22. marta 2018. godine;
- 6) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Završnom sastanku Ad hoc Nadzornog odbora za evaluaciju sistema monitoringa dječjih prava u Crnoj Gori, održanom u Podgorici 28. marta 2018. godine;
- 7) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Radionici „Rodna ravnopravnost i orodnjavanje“, održanoj u Podgorici 23. i 24. aprila 2018. godine;
- 8) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Konferenciji „Funkcionisanje sistema izvršenja krivičnih sankcija“, održanoj u Podgorici 11. jula 2018. godine;
- 9) Učešće predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića na Sastanku sa ekspertskom misijom ODIHR-a za oblast ljudskih prava, održanom 27. avgusta 2018. godine;
- 10) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Okruglom stolu održanom u okviru posjete ekspertске misije ODIHR-a za oblast ljudskih prava, održanom u Podgorici 30. avgusta 2018. godine;
- 11) Posjeta učenika Gimnazije „Stojan Cerović“ i Srednje ekonomsko-ugostiteljske škole iz Nikšića i njihovih profesora Odboru za ljudska prava i slobode, održana 17. septembra 2018. godine;
- 12) Sastanak člana Odbora za ljudska prava i slobode, poslanika Mirsada Murića sa ekspertkinjama koje sprovode analizu inter-sektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori i njihovim porodicama, održan u Podgorici 27. septembra 2018. godine;
- 13) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Nacionalnoj konferenciji „Smjestimo korupciju u muzej!“, održanoj u Podgorici 28. septembra 2018. godine;
- 14) Učešće člana Odbora za ljudska prava i slobode mr Mihaila Anđušića na Panel diskusiji „Doprinos medija smanjenju predrasuda o Romima“, održanoj u Podgorici 8. oktobra 2018. godine;

- 15) Učešće Delegacije Odbora za ljudska prava i slobode na Interparlamentarnom sastanku odbora na temu "Aspekti osnovnih prava inkluzije Roma i borba protiv antiromstva", održanom u Briselu 18. oktobra 2018. godine;
- 16) Učešće predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića na Regionalnoj konferenciji „Tolerantna i inkluzivna društva na Zapadnom Balkanu“, održanoj u Podgorici 14. i 15. novembra 2018. godine;
- 17) Razmatranje Izvještaja o zaštiti od diskriminacije sa stanovišta djelovanja institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za period 1.01-31.07.2018. godine na 25. sjednici Odbora, održanoj 19. novembra 2018. godine;
- 18) Sastanak predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića sa predsjednikom Svjetskog kongresa Ukrajinaca Eugenom Čolijem, održan u Podgorici 19. novembra 2018. godine;
- 19) Učešće člana Odbora za ljudska prava i slobode mr Mihaila Anđušića na Konferenciji „Mentalno zdravlje djece u Crnoj Gori“, održanoj u Podgorici 20. novembra 2018. godine;
- 20) Sastanak predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića sa konsultantkinjom UNICEF-a Brankom Pavlović, održan u Podgorici 23. novembra 2018. godine;
- 21) Učešće predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića na Konferenciji "Izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava u odnosu na Crnu Goru", održanoj u Podgorici 23. novembra 2018. godine;
- 22) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Okruglom stolu u okviru posjete Delegacije Savjetodavnog komiteta Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, održanom u Podgorici 30. novembra 2018. godine;
- 23) Učešće člana Odbora za ljudska prava i slobode dr Suada Numanovića na Konferenciji „Zaštita ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori“, održanoj u Podgorici 10. decembra 2018. godine;
- 24) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Okruglom stolu na kojem je predstavljen Nacrt analize inter-sektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori održanom u Podgorici 12. decembra 2018. godine;
- 25) Konferencija Odbora za ljudska prava i slobode i Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport povodom obilježavanja 27. januara - Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta, održana u Podgorici 25. januara 2019. godine;
- 26) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Sastanku posvećenom pregledu dosadašnjih rezultata i planiranju Plana rada Vlade Crne Gore i Predstavništva UNICEF-a za period 2019-2020. godina, održanom u Podgorici 6. februara 2019. godine;
- 27) Učešće člana Odbora za ljudska prava i slobode Momčila Martinovića na Sastanku na kojem je predstavljen Nacrt strategije za ostvarivanje prava djeteta u Crnoj Gori za period 2019-2023. godina, održanom u Podgorici 14. februara 2019. godine i
- 28) Učešće člana Odbora za ljudska prava i slobode dr Suada Numanovića na Okruglom stolu "Učešće osoba s invaliditetom u političkom i javnom životu", održanom 26. februara 2019. godine.

MEĐUNARODNE AKTIVNOSTI ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE

Odbor za ljudska prava i slobode je u izvještajnom periodu nastavio međunarodnu saradnju koja se realizovala kroz: Studijsku posjetu članova Odbora Momčila Martinovića i Mirsada Murića nadležnim institucijama Republike Slovenije koje se bave ljudskim pravima i manjinskom politikom, posjete predstavnika međunarodnih organizacija Odboru, konferencije, sastanke i razmjenu iskustava sa predstavnicima parlamenata drugih država. Ove aktivnosti

značajno su doprinijele promovisanju važnosti poštovanja ljudskih prava i sloboda, kao i daljem jačanju konstruktivne uloge koju Crna Gora ima u regionalnoj saradnji u cilju ostvarivanja uloge Parlamenta u procesu evropskih integracija i omogućile su sticanje novih iskustava i razmjenu znanja i ideja sa predstavnicima drugih zemalja i međunarodnih organizacija.

Realizovane su sledeće međunarodne aktivnosti:

- 1) Učešće predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića na Sastanku sa ekspertskom misijom ODIHR-a za oblast ljudskih prava, održanom u Podgorici 27. avgusta 2018. godine;
- 2) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Okruglom stolu održanom u okviru posjete ekspertске misije ODIHR-a za oblast ljudskih prava, održanom u Podgorici 30. avgusta 2018. godine;
- 3) Sastanak člana Odbora za ljudska prava i slobode, poslanika Mirsada Murića sa ekspertkinjama koje sprovode analizu inter-sektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori i njihovim porodicama, održan u Podgorici 27. septembra 2018. godine;
- 4) Učešće Delegacije Odbora za ljudska prava i slobode na Interparlamentarnom sastanku odbora na temu “Aspekti osnovnih prava inkluzije Roma i borba protiv antiromstva”, održanom u Briselu 18. oktobra 2018. godine;
- 5) Učešće predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića na Regionalnoj konferenciji „Tolerantna i inkluzivna društva na Zapadnom Balkanu“, održanoj u Podgorici 14. i 15. novembra 2018. godine;
- 6) Sastanak predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića sa predsjednikom Svjetskog kongresa Ukrajinaca Eugenom Čolijem, održan u Podgorici 19. novembra 2018. godine;
- 7) Sastanak predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića sa konsultantkinjom UNICEF-a Brankom Pavlović, održan u Podgorici 23. novembra 2018. godine;
- 8) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Okruglom stolu u okviru posjete Delegacije Savjetodavnog komiteta Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina, održanom u Podgorici 30. novembra 2018. godine;
- 9) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Okruglom stolu na kojem je predstavljen Nacrt analize inter-sektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori, održanom u Podgorici 12. decembra 2018. godine;
- 10) Studijska posjeta Delegacije Odbora za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore Komisiji za peticije, ljudska prava i jednake mogućnosti Državnog zbora i drugim relevantnim institucijama Republike Slovenije koje se bave ljudskim pravima i manjinskom politikom, održana od 19. do 22. marta 2019. godine.

OSTALE AKTIVNOSTI ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE – UČEŠĆE PREDSJEDNIKA I ČLANOVA ODBORA NA SASTANCIMA, SEMINARIMA I KONFERENCIJAMA

- 1) Učešće predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića na Radionici posvećenoj diskusiji i validaciji nalaza i preporuka nezavisne evaluacije postojećeg sistema monitoringa dječjih prava u Crnoj Gori, održanoj u Podgorici 16. februara 2018. godine;

- 2) Učešće predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića i člana Odbora Mirsada Murića na Konferenciji „Za snažniji glas djeteta u društvu - Mreža Zlatnih savjetnika Ombudsmana”, održanoj u Podgorici 22. marta 2018. godine;
- 3) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Završnom sastanku Ad hoc Nadzornog odbora za evaluaciju sistema monitoringa dječjih prava u Crnoj Gori, održanom u Podgorici 28. marta 2018. godine;
- 4) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Radionici „Rodna ravnopravnost i orodnjavanje“, održanoj u Podgorici 23. i 24. aprila 2018. godine;
- 5) Posjeta predsjednika i članova Odbora za ljudska prava i slobode Dnevnom centru za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom- Sektor B u Nikšiću, održana 10. jula 2018. godine;
- 6) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Konferenciji „Funkcionisanje sistema izvršenja krivičnih sankcija“, održanoj u Podgorici 11. jula 2018. godine;
- 7) Posjeta učenika Gimnazije „Stojan Cerović“ i Srednje ekonomsko-ugostiteljske škole iz Nikšića i njihovih profesora Odboru za ljudska prava i slobode, održana 17. septembra 2018. godine;
- 8) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Nacionalnoj konferenciji „Smjestimo korupciju u muzej!“, održanoj u Podgorici 28. septembra 2018. godine;
- 9) Učešće člana Odbora za ljudska prava i slobode mr Mihaila Anđušića na Panel diskusiji „Doprinos medija smanjenju predrasuda o Romima“, održanoj u Podgorici 8. oktobra 2018. godine;
- 10) Učešće člana Odbora za ljudska prava i slobode mr Mihaila Anđušića na Konferenciji „Mentalno zdravlje djece u Crnoj Gori“, održanoj u Podgorici 20. novembra 2018. godine;
- 11) Učešće predsjednika Odbora za ljudska prava i slobode dr Halila Dukovića na Konferenciji “Izvršenje presuda Evropskog suda za ljudska prava u odnosu na Crnu Goru”, održanoj u Podgorici 23. novembra 2018. godine;
- 12) Učešće člana Odbora za ljudska prava i slobode dr Suada Numanovića na Konferenciji „Zaštita ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori“, održanoj u Podgorici 10. decembra 2018. godine;
- 13) Konferencija Odbora za ljudska prava i slobode i Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport povodom obilježavanja 27. januara - Međunarodnog dana sjećanja na žrtve holokausta, održana u Podgorici 25. januara 2019. godine;
- 14) Učešće predstavnika Sekretarijata Odbora za ljudska prava i slobode na Sastanku posvećenom pregledu dosadašnjih rezultata i planiranju Plana rada Vlade Crne Gore i Predstavništva UNICEF-a za period 2019-2020. godina, održanom u Podgorici 6. februara 2019. godine;
- 15) Učešće člana Odbora za ljudska prava i slobode Momčila Martinovića na Sastanku na kojem je predstavljen Nacrt strategije za ostvarivanje prava djeteta u Crnoj Gori za period 2019-2023. godina, održanom u Podgorici 14. februara 2019. godine i
- 16) Učešće člana Odbora za ljudska prava i slobode dr Suada Numanovića na Okruglom stolu “Učešće osoba s invaliditetom u političkom i javnom životu”, održanom 26. februara 2019. godine.

STATISTIČKI PODACI O RADU ODBORA U 2018. I PRVOM KVARTALU 2019. GODINE

Naziv radnog tijela	Godina	Broj sjednica	Trajanje sjednica (u satima)	Trajanje sjednica (u danima)	Broj razmatranih tačaka dnevnog reda	Broj razmatranih predloga zakona	Broj razmatranih predloga zakona o izmjenama i dopunama	Broj razmatranih amandmana
Odbor za ljudska prava i slobode	2018. godina	15 sjednica (14 samostalnih i jedna zajednička sa Odborom za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje)	18 sati i 35 minuta	14 dana	44	1	1	2
	I kvartal 2019. godine	4 sjednice	3 sata i 20 minuta	3 dana	11	1	1	10

Naziv radnog tijela	Godina	Učešće na sjednici u skladu sa članu 67 Poslovnika Skupštine CG				
		Učešća po članu 67 stav 1		Učešća po članu 67 stav 2		
Odbor za ljudska prava i slobode				Predstavnici državnih institucija	Predstavnici civilnog sektora	Ostala učešća
	2018.	44	43	18	22	
	I kvartal 2019.	6	6	3	3	

PREGLED SJEDNICA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE U 2018. I PRVOM KVARTALU 2019. GODINE

Godina	Broj i datum održavanja sjednice	Broj tačaka dnevnog reda
2018.	Prva zajednička sjednica Odbora za ljudska prava i slobode i Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje (28. februar 2018.)	1
	17. sjednica (7. mart 2018.)	5
	18. sjednica (19. mart 2018.)	3
	19. sjednica (15. maj 2018.)	3
	20. sjednica (13. jun 2018.)	3
	21. sjednica (18. jun 2018.),	2
	22. sjednica (25. jul 2018.)	3
	23. sjednica (3. oktobar 2018.)	6
	24. sjednica (1. novembar 2018.)	4
	25. sjednica (19. novembar 2018.)	4
	26. sjednica (17. decembar 2018.)	1
	27. sjednica (3. decembar 2018.)	1
	28. sjednica (17. decembar 2018.)	3
	29. sjednica (24. decembar 2018.)	2
	30. sjednica (27. decembar 2018.)	3
Ukupan broj sjednica-15 sjednica	Ukupan broj tačaka dnevnog reda- 44	
I kvartal 2019.	31. sjednica (27. februar 2019.)	4
	32. sjednica (27. februar 2019.)	2
	33. sjednica (6.mart 2019.)	1
	34. sjednica (28. mart 2019)	4
	Ukupan broj sjednica- 4	Ukupan broj tačaka dnevnog reda - 11

PRISUSTVO PREDSEDNIKA I ČLANOVA ODBORA SJEDNICAMA ODBORA U 2018. I PRVOM KVARTALU 2019. GODINE

Članovi Odbora	Klub	Prisustvo sjednicama Odbora za ljudska prava i slobode u 2018.	Prisustvo sjednicama Odbora za ljudska prava i slobode u prvom kvartalu 2019. godine
dr Halil Duković, predsjednik Odbora	DPS	Prisustvovao svim sjednicama Odbora.	Prisustvovao svim sjednicama Odbora.
dr Suad Numanović, član	DPS	Prisustvovao svim sjednicama, s tim što je na jednoj sjednici, u skladu sa članom 65 Poslovnika Skupštine, bio zamijenjen od strane poslanice.	Prisustvovao svim sjednicama, s tim što je na dvije sjednice, u skladu sa članom 65 Poslovnika Skupštine, bio zamijenjen od strane poslanice.
Mirsad Murić, član	DPS	Prisustvovao svim sjednicama, s tim što je na tri sjednice, u skladu sa članom 65 Poslovnika Skupštine, bio zamijenjen od strane od strane poslanica.	Prisustvovao svim sjednicama.
Nada Drobnjak, članica¹	DPS	Prisustvovala svim sjednicama, s tim što je na jednoj sjednici, u skladu sa članom 65 Poslovnika Skupštine, bila zamijenjena od strane poslanika.	Prisustvovao svim sjednicama.
Momčilo Martinović, član²		Prisustvovao svim sjednicama, s tim što je na tri sjednice, u skladu sa članom 65 Poslovnika Skupštine bio zamijenjen od strane poslanica.	
mr Mihailo Anđušić, član	DPS	Prisustvovao svim sjednicama, s tim što je na dvije sjednice, u skladu sa članom 65 Poslovnika Skupštine, bio zamijenjen od strane poslanika.	Prisustvovao svim sjednicama, s tim što je na jednoj sjednici, u skladu sa članom 65 Poslovnika Skupštine, bio zamijenjen od strane poslanice.
dr Nedžad Drešević, član	Klub poslanika BS, koalicija "Albanci odlučno" i HGI	Prisustvovao svim sjednicama.	Prisustvovao svim sjednicama, s tim što je na jednoj sjednici, u skladu sa članom 65 Poslovnika Skupštine, bio zamijenjen od strane poslanice.
dr Ljiljana Đurašković, članica³	DF	Prisustvovala jednoj sjednici Odbora.	Nije prisustvovala nijednoj sjednici.
dr Budimir Aleksić, član⁴	DF	Prisustvovao jednoj sjednici Odbora.	Nije prisustvovao nijednoj sjednici.

¹ Poslanica Nada Drobnjak je bila članica Odbora za ljudska prava i slobode do 5. jula 2018. godine.

² Poslanik Momčilo Martinović je član Odbora za ljudska prava i slobode od 5. jula 2018. godine.

³ Poslanica dr Ljiljana Đurašković je članica Odbora za ljudska prava i slobode od 12. novembra 2018. godine.

⁴ Poslanik dr Budimir Aleksić je član Odbora za ljudska prava i slobode od 12. novembra 2018. godine.

INFORMACIJA

O PREDSTAVKAMA GRAĐANA I PRAVNIH LICA DOSTAVLJENIM ODBORU ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE TOKOM 2018. I U PRVOM KVARTALU 2019. GODINE

Tokom 2018. godine i u prvom kvartalu 2019. godine Odboru za ljudska prava i slobode je dostavljena **jedna predstavka**.

- **Predstavka Milutina Pavićevića i Željka Gagule, broj 00-63-8/18-3 od 12. januara 2018. godine sa Dopunom Predstavke, broj 00-63-8/18-3/1 od 17. januara 2018. godine**

Na 17. sjednici Odbora, održanoj 7. marta 2018. godine članovi Odbora su se upoznali sa Predstavkom Milutina Pavićevića i Željka Gagule koji su se žalili zbog nemogućnosti ostvarivanja prava na penziju, iz razloga što im nijesu uplaćeni doprinosi za 2013. i 2014. godinu.

Odlučeno je da se, u skladu sa Zaključkom Odbora o postupanju po Predstavkama, od 5. juna 2012. godine ova Predstavka uputi Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore na dalji postupak, u skladu sa njegovom nadležnošću, uz obavezu da po okončanju postupka o istom obavijesti Odbor za ljudska prava i slobode.

Takođe, podnosioci Predstavke su putem Dopisa obaviješteni o postupanju Odbora po Predstavci.

Na 19. sjednici Odbora, održanoj 15. maja 2018. godine članovi Odbora su obaviješteni o Dopisu- Odgovoru Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore o postupanju po Predstavci Milutina Pavićevića i Željka Gagule. Informisani su da je Zaštitnik 2. aprila 2018. godine obavio razgovor sa podnosiocima Predstavke tokom kojeg je dobio potrebne informacije i odgovarajuća dokumenta, čime su stvoreni uslovi za postupanje Zaštitnika, pa je 3. aprila 2018. pokrenut ispitni postupak i od Ministarstva finansija zatraženo izjašnjenje. Zaštitnik je najavio da će o ishodu postupka blagovremeno informisati Odbor za ljudska prava i slobode.

Dana 17. januara 2019. godine Zaštitnik je dostavio Odboru za ljudska prava i slobode Dopis, broj 00-63-8/19-1 kojim obavještava o načinu postupanja po Predstavci.

Na 31. sjednici Odbora, održanoj 27. februara 2019. godine članovi Odbora su informisani o Dopisu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore kojim Zaštitnik obavještava o ishodu postupka po Predstavci. Zaštitnik je Odboru dostavio akte upućene podnosiocima Predstavke 25. decembra 2018. kojim ih obavještava da je iz Poreske uprave informisan da je kontrola obračuna i uplate poreza i doprinosa na i iz ličnih primanja za podnosiocima Predstavke, odnosno regulisanje prava na ostvarivanje penzije u toku i da će po planu Poreske uprave ista biti završena zaključno sa 4. decembrom 2018.

INFORMACIJA

O AKTIVNOSTIMA ODBORA ZA LJUDSKA PRAVA I SLOBODE, KAO RADNOG TIJELA NADLEŽNOG ZA NADZOR NAD PRIMJENOM I PRAĆENJEM POŠTOVANJA ETIČKOG KODEKSA POSLANIKA (NADLEŽNOST ODBORA UTVRĐENA ČLANOM 14 ETIČKOG KODEKSA POSLANIKA)

Skupština Crne Gore 25. saziva na Petoj sjednici Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2014. godini, dana 9. decembra 2014. godine, donijela je Etički kodeks poslanika.

Etički kodeks poslanika objavljen je u „Službenom listu Crne Gore“, broj 52/14, od 16. decembra 2014. godine.

Članom 14 Etičkog kodeksa poslanika propisano je:

„Nadzor nad primjenom i praćenjem poštovanja Kodeksa u nadležnosti je Odbora za ljudska prava i slobode (u daljem tekstu Odbor).

Zamjenik predsjednika Odbora saziva na sjednicu Odbor i predlaže dnevni red sa aktima koji se odnose na povredu Kodeksa.

Odbor je dužan da vodi evidenciju o svim aktivnostima i sačini godišnji izvještaj o radu (u daljem tekstu Izvještaj).

Skupština može jednom godišnje da razmatra Izvještaj Odbora.“

Tokom 2018. i u prvom kvartalu 2019. godine Odboru za ljudska prava i slobode nije dostavljena nijedna prijava za kršenje odredbi Etičkog kodeksa poslanika.

Odbor za ljudska prava i slobode na 17. sjednici, održanoj 7. marta 2018. razmotrio je i jednoglasno usvojio **Izvještaj o radu Odbora za ljudska prava i slobode, kao radnog tijela nadležnog za nadzor nad primjenom i praćenjem poštovanja Etičkog kodeksa poslanika za 2017. godinu**, koji Odbor sačinjava shodno članu 14 stav 3 Etičkog kodeksa poslanika.

Ovim Izvještajem su predstavljene aktivnosti Odbora realizovane tokom 2017. godine. Takođe, ukazano je na nemogućnost funkcionisanja Odbora za ljudska prava i slobode u dijelu nadležnosti koja mu je propisana članom 14 Etičkog kodeksa poslanika i na nedjelotvornost odredaba Kodeksa.

Izvještaj je dostavljen Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore na dalji postupak.

Izvještaj o radu Odbora za ljudska prava i slobode, kao radnog tijela nadležnog za nadzor nad primjenom i praćenjem poštovanja Etičkog kodeksa poslanika za 2017. godinu objavljen je na web sajtu Skupštine Crne Gore, u folderu 17. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode.

USVOJENI ZAKLJUČCI ODBORA
PROSLIJEĐENI SKUPŠTINI CRNE GORE, KOLEGIJUMU PREDSDJEDNIKA SKUPŠTINE, RESORNIM MINISTARSTVIMA,
NADLEŽNIM ORGANIMA I INSTITUCIJAMA, MEĐUNARODNIM I NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA U FUNKCIJI REALIZACIJE
AKTIVNOSTI IZ GODIŠNJEG PLANA ODBORA

NAPOMENA: U Izvještaju Odbora za ljudska prava i slobode za 2018. i prvi kvartal 2019. godine prikazani su usvojeni zaključci Odbora, prosljeđeni Skupštini Crne Gore, Kolegijumu Predsjednika Skupštine, resornim ministarstvima, nadležnim organima i institucijama, međunarodnim i nevladinim organizacijama.

Prikazano je sedam predloga zaključaka koje je Odbor za ljudska prava i slobode uputio Skupštini Crne Gore i šest zaključaka koje je Odbor uputio Kolegijumu Predsjednika Skupštine i nadležnim organima i institucijama.

1) Izvještaj o ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica lišenih slobode, smještenih u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija

Odbor je **jednoglasno** (sa šest glasova „za“) **podržao** Izvještaj o ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica lišenih slobode, smještenih u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija i odlučio da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK:

1. Prihvata se Izvještaj o ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica lišenih slobode, smještenih u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija.

2. Skupština Crne Gore pozdravlja izradu Izvještaja koji pruža detaljan uvid u ostvarivanje prava mentalno oboljelih lica lišenih slobode, smještenih u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, što je veoma važno s obzirom da su, prema stavu Evropskog suda za ljudska prava, mentalno oboljela lica lišena slobode posebno ranjiva kategorija i nijesu uvijek u stanju da se jasno izraze ili požale na subjektivne posledice određenog postupanja prema njima, zbog čega im treba posvetiti posebnu pažnju.

3. Skupština upućuje pohvale rukovodstvu Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija koje u kontinuitetu preduzima aktivnosti na ispunjenju preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Komiteta za prevenciju torture i nehumanog i ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja i nevladinog sektora, što je doprinijelo vidljivom napretku u zaštiti prava lica lišenih slobode u Crnoj Gori.

Skupština konstatuje da izazovi sa kojima se suočava Zavod nijesu jedinstveni i da isti opterećuju i savremenije zatvorske sisteme.

4. Skupština pozdravlja mjere koje je Zavod za izvršenje krivičnih sankcija, u saradnji sa Ministarstvom pravde, preduzeo na unapređenju zdravstvene zaštite pritvorenih i osuđenih lica, među kojima su: registrovanje zatvorske ambulante u Bijelom Polju i Podgorici, u saradnji sa Ministarstvom zdravlja, čime su ispunjeni zakonski uslovi po pitanju prostora, opreme i kadra; donošenje novog, kvalitetnog Uputstva o zdravstvenoj zaštiti pritvorenih i osuđenih lica, usklađenog sa međunarodnim standardima i opremanje zatvorskih ambulanti novom i savremenom opremom.

Takođe, pozdravlja se zapošljavanje dodatnog psihijatra sa punim radnim vremenom u Zatvoru u Spužu, realizovano u januaru ove godine, u skladu sa ranijim preporukama Zaštitnika i CPT-a, što je omogućilo da se psihijatrijski pregled i procjena psihičkog stanja novoprimljenih lica obavljaju u roku od 24 sata od prijema, pa u ovom momentu nema liste čekanja na psihijatrijski pregled. Značajno je i angažovanje konsultativnog psihijatra u Podgorici i Bijelom Polju, kao i angažovanje još jednog doktora medicine u Zavodu od 1. marta 2018. godine, čime su ojačani kadrovski kapaciteti zdravstvene službe.

Za pohvalu je činjenica da je Zavod i pored problema zapošljavanja stručnog kadra u zatvorskoj službi zbog nedostatka interesovanja, uspio angažovati dodatne ljekare specijaliste koji doprinose pružanju kvalitetnije zdravstvene zaštite lica lišenih slobode, ali i bezbjednosti.

5. Skupština pozdravlja doneseni Plan i program obuke za Službu zdravstvene zaštite, Službu za tretman i Službu obezbjeđenja Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, kao i najavljene obuke na teme „Mjere fizičkog sputavanja“, „Izolacija lica sa mentalnim smetnjama“ i „Prevenција i rano prepoznavanje rizika od samopovređivanja i suicida“, koje će tokom marta 2018. godine realizovati ljekari iz Specijalne bolnice za psihijatriju u Kotoru, u saradnji sa NVO „Građanska alijansa“.

6. Povodom preporuke Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore da Ministarstvo pravde propiše pravila o primjeni sredstava prinude - vezivanja mentalno oboljelih, zavisnika od opojnih droga i drugih lica u kriznim stanjima, Skupština konstatuje da Ministarstvo pravde nije imalo u zakonu utemeljen pravni osnov za donošenje takvog propisa, pa je preporuku realizovalo donošenjem Uputstva o zdravstvenoj zaštiti pritvorenih i osuđenih lica, koje je bilo predmet ekspertize CPT-a tokom njihove posjete Crnoj Gori u oktobru prošle godine kada je primjena odredbe ovog Uputstva u pogledu vremenskog trajanja humanog vezivanja ocijenjena pozitivno.

7. Skupština pozdravlja partnersku saradnju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija.

Međutim, Skupština ukazuje na potrebu produbljivanja saradnje, koordiniranog djelovanja svih nadležnih subjekata i jasnog definisanja prioriternih aktivnosti u cilju daljeg unapređenja stanja u oblasti zaštite prava lica lišenih slobode, kao posebno ranjive kategorije stanovništva.

8. Zabrinjava podatak da je kod skoro polovine zatvorske populacije u decembru 2017., odnosno kod 26% zatvorske populacije u martu 2018., dijagnostikovani neki vid mentalnog oboljenja ili poremećaja, kao i podatak koji ukazuje da veći broj zatvorenika oboli u zatvorima, iako na slobodi nijesu imali smetnje, što potvrđuje da je zatvorska sredina podsticajno djelovala da se manifestuju simptomi i razvije bolest.

Stoga je neophodno preduzeti dodatne mjere u tretmanu zatvorenika, uključiti psihologe u rad zdravstvene službe i doprinijeti rehabilitaciji i resocijalizaciji zatvorenika kako bi po izlasku iz zatvora bili korisni članovi društva.

9. Skupština izražava očekivanje da će se izgradnjom klinike za psihijatriju u Podgorici, mogućim proširenjem kapaciteta Specijalne bolnice za psihijatriju u Kotoru i izgradnjom bolnice u okviru Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija, planiranom 2021. godine, u skladu sa Akcionim planom za sprovođenje Strategije izvršenja krivičnih sankcija, doprinijeti daljem poboljšanju položaja mentalno oboljelih lica lišenih slobode.

10. Skupština ohrabruje nadležne organe da, u skladu sa realnim mogućnostima i raspoloživim finansijskim sredstvima, preduzmu aktivnosti na realizaciji preostalih preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore u cilju poboljšanja položaja lica lišenih slobode.

11. Skupština Crne Gore će preko nadležnog Odbora za ljudska prava i slobode, u okviru kontrolne i nadzorne uloge, pratiti realizaciju preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore upućenih nadležnim državnim organima, sadržanih u Izvještaju o ostvarivanju prava mentalno oboljelih lica lišenih slobode, smještenih u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, kao i realizaciju ovog Zaključka.

12. Skupština Crne Gore će Zaključak dostaviti Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvu pravde, Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu evropskih poslova, Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija i Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori.

Skupština Crne Gore 26. saziva na Drugoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2018. godini, dana 9. marta 2018. donijela je Zaključak i isti je objavljen u “Službenom listu Crne Gore”, broj 16/18 od 16. marta 2018.

2) Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2017. godini

Odbor je **jednoglasno** (sa šest glasova „za“) **podržao** Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2017. godini sa Izvještajima o radu i finansijskom poslovanju, zajedno sa izvještajima nezavisnog revizora savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica za 2017. godinu i odlučio da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK:

1. Prihvata se Izvještaj o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2017. godini.
 2. Skupština Crne Gore pozdravlja kontinuirane aktivnosti Vlade Crne Gore realizovane u saradnji sa Fondom za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Centrom za očuvanje i razvoj kulture manjina i manjinskim savjetima koje su doprinijele vidljivim pomacima i unapređenju položaja manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, na zadovoljstvo pripadnika manjinskih naroda, ali i svih drugih građana Crne Gore, kao multietničke, multikulturalne i multikonfesionalne države.
 3. Skupština izražava zadovoljstvo jačanjem kadrovskih kapaciteta Ministarstva za ljudska i manjinska prava i sprovedenim edukacijama zaposlenih, s akcentom na obuke o međunarodnom i evropskom pravu i standardima o ljudskim pravima, čime je realizovan Zaključak Skupštine donesen povodom Izvještaja o razvoju i zaštiti prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u 2016. godini. Cijeneći Zaključke usvojene povodom ranijih godišnjih izvještaja i evidentno preduzete aktivnosti, Skupština potencira na daljem intenzivnom djelovanju i u narednom periodu na jačanju institucija za ljudska prava i povećanju znanja zaposlenih o međunarodnim i evropskim standardima o ljudskim pravima, što je sugerisano i u Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2018. godinu.
 4. Skupština ocjenjuje da je donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama, usaglašenog sa preporukama Evropske i Venecijanske komisije, Odluke o osnivanju Javne ustanove Centar za očuvanje i razvoj kulture manjina i Odluke o izmjenama i dopuni Odluke o osnivanju Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava tokom 2017. godine, u normativnom dijelu značajno unaprijeđen sistem zaštite prava manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica čime su stvorene pretpostavke za jačanje kapaciteta veoma značajnih institucija. Tom cilju treba da doprinese donošenje Pravilnika o raspodjeli sredstava Fonda koji je usaglašen sa ekspertima Savjeta Evrope i Sekretarijatom za zakonodavstvo i jasno utvrđeni sadržaj Obrasca koji ispunjavaju podnosioci projekata prilikom apliciranja za sredstva Fonda. Skupština daje punu podršku Vladi Crne Gore na realizaciji započetih aktivnosti koje će dodatno unaprijediti zakonodavni okvir u ovoj oblasti- donošenje zakona o izboru, upotrebi i javnom isticanju nacionalnih simbola, čiji predlog je Vlada Crne Gore utvrdila na sjednici 2. novembra 2017. godine, kao i zakona o slobodi vjeroispovijesti koji je u pripremi.
 5. Skupština izražava zabrinutost zbog kašnjenja u procedurama kojim se implementira Zakon o manjinskim pravima i slobodama, zbog čega poziva odnosno subjekte (Skupštinu Crne Gore- Klub poslanika Demokratske partije socijalista, Ministarstvo prosvjete- Savjet za visoko obrazovanje) da intenziviraju procedure predlaganja kandidata za Upravni odbor Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava i međuinstitucionalnu saradnju kako bi se obezbijedila njegova dosledna implementacija. Skupština je upoznata da u postupku izbora članova Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Administrativnom odboru Skupštine Crne Gore, koji sprovodi Zakonom o manjinskim pravima i slobodama utvrđenu proceduru izbora članova Upravnog odbora Fonda, nijesu dostavljeni validni predlozi od strane svih ovlašćenih predlagača, pa se nijesu stekli uslovi da se utvrdi predlog odluke. U ovom trenutku dostavljeni su predlozi od šest manjinskih savjeta, Ministarstva kulture i tri kandidature po javnom pozivu nezavisnim ekspertima koji se bave ljudskim i manjinskim pravima. Skupština je dostavila predlog za dva od tri predstavnika, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je predložilo kandidata koji je zaposlen u Ministarstvu, a koji shodno Mišljenju Agencije za sprječavanje korupcije ne može biti član Upravnog odbora Fonda s obzirom da Ministarstvo vrši nadzor nad primjenom Zakona, dok Savjet za visoko obrazovanje, i pored više urgencija, nije dostavio predlog kandidata.
- S tim u vezi, Skupština smatra, u cilju pune implementacije donešenog Zakona, neophodnim da se u što kraćem roku završi postupak izbora članova Upravnog odbora Fonda, direktora Fonda i Komisije za vrednovanje (čl. 44b i 44č Zakona) kako bi se obezbijedila efikasna primjena nove procedure za raspodjelu sredstava Fonda i stvorili uslovi za kvalitetno obavljanje njegovih aktivnosti, što je i bila intencija donošenja Zakona.

6. Vlada Crne Gore je šire, ne samo u regionu, jedina koja vrši redovna istraživanja o srazmjernoj zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda u javnim službama, organima državne vlasti i lokalnim samoupravama. Skupština izuzetno cijeni ostvareni trend rasta u pogledu zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne vlasti i lokalnim samoupravama što su potvrdili podaci do kojih je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava došlo na osnovu rezultata kroz duži proces veoma pouzdanih istraživanja.

Podsjeća da je članom 45 Zakona o državnim službenicima i namještenicima propisano da je starješina državnog organa, prilikom donošenja odluke o izboru kandidata, dužan da vodi računa o srazmjernoj zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda ili drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Skupština pozdravlja informaciju saopštenu od predstavnika Ministarstva za ljudska i manjinska prava da ne znaju za slučajeve da je neko u Crnoj Gori izgubio posao zbog etničke pripadnosti ili za slučajeve da kandidati nijesu dobili posao zbog etničke pripadnosti koji su na nivou statističke greške.

Skupština podržava nastavak aktivnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava i Uprave za kadrove za praćenje zastupljenosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u javnim službama, organima državne vlasti i organima lokalne samouprave. Takođe, u cilju sprovođenja Ustavnog načela o srazmjernoj zastupljenosti Skupština ohrabruje državne službenike i namještenike da se nacionalno izjašnjavaju, a s obzirom da je riječ o dugoročnom procesu, Skupština potencira nastavak aktivnosti u narednom periodu radi efikasnijeg sprovođenja Ustavnih i zakonskih normi u cilju djelotvornijeg učešća i zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u političkom i javnom životu Crne Gore i dosljednog sprovođenja garancije o njihovoj srazmjernoj zastupljenosti.

7. Polazeći od navoda u Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2018. godinu da uprkos određenom napretku, Romi ostaju najugroženija i najdiskriminisana zajednica u državi, Skupština preporučuje da se u narednom periodu osigura efikasna primjena Vladinih politika usmjerenih na poboljšanje položaja ove populacije obezbjeđivanjem dovoljnih budžetskih sredstava za njihovu implementaciju, poboljšanjem kapaciteta odgovornih institucija i unapređenjem međuinstitucionalne koordinacije.

8. Skupština daje punu podršku za Zakonom utvrđene obaveze po kojima su u 2018. godini finansijska sredstva opredijeljena manjinskim savjetima dvostruko uvećana u odnosu na prethodni period, jer se sada sredstva za njihovo finansiranje obezbjeđuju u iznosu od 0,05% tekućeg budžeta, što u ovoj godini iznosi 600.000 eura, zbog čega Skupština smatra neophodnim što prije realizovanje obaveza koje su dovele do kašnjenja u raspodjeli sredstava Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2018. godinu, što je manjinske medije i nevladine organizacije koje se bave zaštitom identiteta, jezika i kulture nacionalnih zajednica onemogućilo da sprovedu svoje aktivnosti.

9. Skupština ocjenjuje da nije dobro da funkcionisanje medija manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica zavisi od projekata koji bi im obezbijedili potrebna finansijska sredstva, imajući u vidu standarde Savjeta Evrope po kojima manjinski mediji ne mogu zavisiti od fondova čija sredstva se periodično raspodjeljuju, zbog čega njihovo finansiranje mora biti sistemski postavljeno i trajno riješeno. Cijeneći Preporuke Međuvladinog mješovitog odbora zaduženog za praćenje sprovođenja Sporazuma između Crne Gore i Republike Hrvatske o zaštiti prava crnogorske manjine u Republici Hrvatskoj i hrvatske manjine u Crnoj Gori, koji je dva puta preporučio da se pronađe način za trajno finansiranje radija hrvatske nacionalne zajednice u Crnoj Gori, u okviru kontrolne uloge Skupštine, trebalo bi ispratiti stepen realizacije datih Preporuka.

10. Skupština daje punu podršku Ministarstvu za ljudska i manjinska prava za nastavak aktivnosti u punoj implementaciji Zakona i podzakonskih akata u ovoj oblasti kako bi savjeti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica svoju obavezu da sačinjavaju izvještaj o radu u skladu sa Obrascem o izvještavanju manjinskih savjeta koji je utvrdilo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava u potpunosti ispunjavali.

Obaveza savjeta da u skladu sa članom 33a stav 5 Zakona o manjinskim pravima i slobodama, sačinjavaju izvještaj o finansijskom poslovanju u skladu sa propisima kojima se uređuju pitanja budžeta i fiskalne odgovornosti mora biti u potpunosti, shodno zakonskoj regulativi, implementirana.

Skupština izražava zadovoljstvo da su izvještaji nezavisnih revizora pokazali da nije bilo zloupotrebe trošenja sredstava dodijeljenih manjinskim savjetima u 2017. godini.

11. Skupština smatra neophodnim unapređenje, Zakonom utvrđene, nadzorne uloge Ministarstva za ljudska i manjinska prava nad radom i finansijskim poslovanjem savjeta manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica i poziva Ministarstvo da isprati realizaciju preporuka upućenih manjinskim savjetima, sadržanih u Mišljenju Ministarstva o izvještajima o radu sa izvještajima o finansijskom poslovanju manjinskih savjeta za 2017. godinu.

12. Skupština Crne Gore će preko nadležnog Odbora za ljudska prava i slobode, u okviru kontrolne i nadzorne uloge, pratiti realizaciju ovog Zaključka.

13. Skupština će Zaključak dostaviti Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore, Administrativnom odboru, Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, Ministarstvu prosvjete, Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, savjetima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, Kancelariji za evropske integracije i Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori.

Skupština Crne Gore 26. saziva na Devetoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2018. godini, dana 5. jula 2018. donijela je Zaključak i isti je objavljen u “Službenom listu Crne Gore”, broj 47/18 od 10. jula 2018.

3) Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2017. godinu

Odbor je **jednoglasno** (sa šest glasova „za“) **podržao** Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2017. godinu i odlučio da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK:

1. Prihvata se Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2017. godinu.

2. Skupština pozdravlja činjenicu da je u 2017. godini nastavljen trend visokog stepena ažurnosti institucije Zaštitnika u postupanju po pritužbama s obzirom da je postupak okončan u 96,96% predmeta. Takođe, pozdravlja proaktivno djelovanje, čemu svjedoči 75 predmeta pokrenutih po sopstvenoj inicijativi. Za pohvalu je i povećana vidljivost Institucije, terenski rad, održavanje Dana Zaštitnika u četiri opštine, kao i ostvarena saradnja sa civilnim sektorom i međunarodnim organizacijama.

3. Skupštinu ohrabruje ostvareni napredak u promociji i poštovanju ljudskih prava što potvrđuje da je naše društvo zrelije i usmjereno na poštovanje standarda. S obzirom da je napredak izraženiji u području zakonodavstva i jačanja institucija zaduženih za zaštitu i promociju ljudskih prava, a da su u pojedinim oblastima i dalje su prisutni problemi koji se odnose na implementaciju zakona i međunarodnih standarda, Skupština smatra neophodnim ulaganje koordiniranih i intenziviranih napora organa zaduženih za implementaciju zakonodavstva, usklađenog sa međunarodnim standardima.

4. Skupština sa zadovoljstvom konstatuje da državni organi i organi javne uprave sve više prepoznaju značaj ljudskih prava i svoju obavezu i interes da saraduju sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda, o čemu svjedoči podatak da je u 256 slučajeva povreda otklonjena u toku ispitnog postupka, iz kog razloga je postupak obustavljen. Međutim, Skupština je obaviještena da su pojedini organi ignorisali zahtjeve i urgencije Zaštitnika, ne izjašnjavajući se i ne izražavajući svoj stav o navodima iz pritužbe, što smatra neprihvatljivim.

5. Skupština konstatuje da je u 2017. godini Zaštitnik u 105 predmeta dao mišljenja sa 256 preporuka nadležnim organima i drugim subjektima za otklanjanje utvrđenih povreda prava i izražava očekivanje da će nadležni subjekti ozbiljno pristupiti njihovoj realizaciji, kao i ispunjenju preporuka sadržanih u Izvještaju o radu Zaštitnika, čime bi se doprinijelo poštovanju ljudskih prava i sloboda svakog građanina i daljem unapređenju stanja ljudskih prava.

6. Skupština ocjenjuje da se u pogledu efikasnosti i kvaliteta rada javne uprave zapažaju određeni pozitivni pomaci, ali su, prema podacima iz Izvještaja o radu Zaštitnika i statistici Upravnog suda za 2017. godinu, i dalje prisutne slabosti u radu organa javne uprave kada ne odlučuju po pojedinim zahtjevima građana, dugo vode postupke, nerijetko ne poštuju zakonom utvrđene rokove za odlučivanje i u postupcima povređuju načela upravnog postupka i dobre uprave, što se nepovoljno odražava na ostvarivanje prava građana i drugih subjekata.

Prema podacima Upravnog suda Crne Gore tokom 2017. godine u 2.479 predmeta ili 52,64% riješenih slučajeva utvrđena je nezakonitost upravnih akata i postupanja od strane organa javne uprave, zbog čega Skupština smatra da javna uprava mora povećati kvalitet rada i snažnije sprovoditi Strategiju reforme javne uprave.

7. Skupština pozdravlja ostvareni napredak u oblasti prava djeteta koji je posebno vidljiv u usaglašavanju zakonodavstva sa međunarodnim standardima. Međutim, Skupština ocjenjuje da je radi dosledne implementacije zakona u ovoj oblasti potrebna bolja koordinacija politika, obezbjeđivanje dovoljnog budžeta za njihovu implementaciju, poboljšanje kapaciteta odgovornih institucija i povećanje međuinstitucionalne koordinacije, što je sugerisano i u Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2018. godinu.

8. Imajući u vidu da je diskriminacija jedan od krupnih izazova sa kojim se naše društvo suočava i da građani nedovoljno poznaju ovaj fenomen, Skupština smatra da treba realizovati edukativne aktivnosti kako bi se doprinijelo jačanju svijesti građana o ovoj pojavi i njenom lakšem prepoznavanju. Takođe, Skupština poziva Zaštitnika da promocijom zakonodavnog okvira kojim je regulisana oblast antidiskriminacije, u saradnji sa nadležnim subjektima, uloži dodatne napore u cilju približavanja ove oblasti nadležnim organima, ali i javnosti.

9. Skupština još jednom izražava zabrinutost što i pored Zaključaka Skupštine donesenih povodom Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2014, 2015. i 2016. godinu, objavljenih u „Službenom listu CG“, br. 3/16, 2/17 i 30/17 i višegodišnjih sugestija Odbora za ljudska prava i slobode još uvijek ne funkcioniše elektronska evidencija slučajeva diskriminacije propisana članom 33 Zakona o zabrani diskriminacije, usvojenim 2010. godine.

Skupština ponovo poziva nadležne organe da bez daljeg odlaganja sprovedu aktivnosti na uspostavljanju elektronske evidencije i stvaranju uslova za efikasnu i doslednu implementaciju Zakona.

10. Skupština Crne Gore će preko nadležnog Odbora za ljudska prava i slobode, u okviru kontrolne i nadzorne uloge, pratiti realizaciju ovog Zaključka.

11. Skupština će Zaključak dostaviti Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, Ministarstvu pravde, Kancelariji za evropske integracije i Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori.

Skupština Crne Gore 26. saziva na Devetoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2018. godini, dana 5. jula 2018. donijela je Zaključak i isti je objavljen u “Službenom listu Crne Gore”, broj 47/18 od 10. jula 2018.

4) Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2017. godinu

Odbor je **jednoglasno** (sa šest glasova „za“) **podržao** Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2017. godinu i odlučio da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK:

1. Prihvata se Godišnji izvještaj Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2017. godinu.

2. Skupština Crne Gore podržava preporuke Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore upućene: Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu unutrašnjih poslova, Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, Upravi policije, Kliničkom centru Crne Gore i Opštoj bolnici u Nikšiću nakon redovnih obilazaka: organizacionih jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova- Uprave policije: Centra bezbjednosti Berane i Bijelo Polje, Odjeljenja bezbjednosti Danilovgrad i Ulcinj, organizacione jedinice Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija - Zatvora u Bijelom Polju i javnih ustanova: Klinika za psihijatriju Kliničkog centra Crne Gore i Odjeljenje za psihijatriju Opšte bolnice u Nikšiću.

3. Skupština pozdravlja prikazivanje stepena ispunjenosti preporuka Zaštitnika sadržanih u prethodnim godišnjim izvještajima Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture što Skupštini i nadležnom Odboru za ljudska prava i slobode omogućava da u okviru kontrolne i nadzorne uloge prate stanje u ovoj oblasti.

Imajući u vidu da je Zaštitnik obavijestio da još uvijek postoji jedan broj neispunjenih preporuka Zaštitnika iz prethodnih godina, Skupština poziva sve nadležne subjekte da intenziviraju aktivnosti i ulože dodatne napore u njihovoj realizaciji.

4. Skupština pozdravlja saradnju i partnerski odnos Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i nadležnih institucija u oblasti zaštite prava lica lišenih slobode i uočava da su koordinirane i kontinuirane aktivnosti nadležnih organa u ovoj oblasti doprinijele poboljšanju položaja lica lišenih slobode.

S tim u vezi, Skupština pohvaljuje donošenje Pravilnika o bližem načinu izvršavanja posebnih mjera predostrožnosti i izgledu prostorija u kojima se izvršavaju mjere usamljenje i zatvaranje u posebno obezbijedenu prostoriju i novog Uputstva o zdravstvenoj zaštiti pritvorenih i osuđenih lica kojim je, između ostalog, detaljno propisana procedura o primjeni sredstava prinude - vezivanja. Skupština poziva Zavod za izvršenje krivičnih sankcija da obezbijedi odgovarajuće obuke zaposlenih o primjeni ovih i drugih relevantnih propisa iz oblasti ljudskih prava lica lišenih slobode kako bi se njihovom doslednom implementacijom dodatno unaprijedila zaštita prava lica lišenih slobode.

5. Skupštinu raduje informacija da je prilikom ad hoc obilaska Kazneno popravnog doma Podgorica - Odjeljenja „F“, obavljenog 15. februara 2017. godine tokom opšteg pretresa zatvorenika, njihovih stvari i prostorija u kojima borave i koje koriste navedena lica, tim Nacionalnog preventivnog mehanizma ocijenio da je pretres obavljen u skladu sa Zakonom, dobrom praksom i standardima CPT-ija i da su zatvorski službenici obavili sve radnje profesionalno, vodeći računa o dostojanstvu zatvorenika.

6. Skupštinu ohrabruje zaključak da je redovnim obilascima organizacionih jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova - Uprave policije u kojima su sagledani uslovi u prostorijama za zadržavanje i tretman, postupanje prema licima lišenim slobode, s akcentom na zaštitu od svih oblika zlostavljanja utvrđeno da je uglavnom ostvaren napredak, kako u pogledu materijalnih uslova, tako i zaštite prava lica lišenih slobode.

7. Imajući u vidu da većina preporuka Zaštitnika upućenih Ministarstvu zdravlja, Upravi Kliničko-bolničkog centra Crne Gore, Klinici za psihijatriju i Opštoj bolnici u Nikšiću ne zahtijeva značajnija finansijska sredstva, Skupština Crne Gore poziva ove subjekte da u što kraćem roku preduzmu aktivnosti na realizaciji preporuka u cilju poboljšanja stanja i adekvatnije zaštite prava mentalno oboljelih lica u psihijatrijskim ustanovama.

8. Skupština izražava zabrinutost zbog nezadovoljavajućih uslova u Specijalnoj bolnici za psihijatriju u Kotoru, evidentnog nedostatka medicinskog osoblja, loših materijalnih uslova i velikog broja „socijalnih pacijenata“ koji dugi niz godina opterećuju Bolnicu. Takođe, izražava posebnu zabrinutost zbog nepoštovanja važnih preporuka koje Zaštitnik godinama unazad upućuje Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu pravde i Specijalnoj bolnici za psihijatriju.

Skupština smatra da ove probleme treba rješavati razvojem centara za mentalno zdravlje i tzv. komunalne psihijatrije, s obzirom da se bolničko stacionarno liječenje sve manje primjenjuje u svijetu gdje se praktikuje boravak u društvenoj zajednici uz podršku, što su stavovi Komiteta za sprečavanje mučenja i drugih oblika nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja (CPT) i Evropske komisije.

Cijeneći da je za rješavanje ovog problema ključna saradnja Ministarstva zdravlja, Ministarstva rada i socijalnog staranja i lokalnih samouprava, Skupština ih poziva da bez daljeg odlaganja preduzmu konkretne aktivnosti uz uvjerenje da će i najavljeno donošenje strategije mentalnog zdravlja doprinijeti postizanju vidljivih rezultata.

9. Skupština izražava zadovoljstvo aktivnostima preduzetim u vezi sa izgradnjom Zatvorske bolnice s obzirom da su kapitalnim budžetom u ovoj godini planirana sredstva za izradu tehničke dokumentacije za koju je, u skladu sa novim Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata, procedura u toku. Paralelno sa tim, Evropskoj komisiji je kandidovan projekat za izgradnju ove bolnice kako bi se obezbijedila nedostajuća sredstva.

10. Skupština Crne Gore zahtijeva od Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore da prilikom sačinjavanja i podnošenja Godišnjeg izvještaja Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2018. godinu prikaže u kom stepenu su ispoštovane preporuke Zaštitnika sadržane u Godišnjem izvještaju Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2017. godinu i preostale nerealizovane preporuke iz prethodnih godišnjih izvještaja.

11. Skupština Crne Gore će preko nadležnog Odbora za ljudska prava i slobode, u okviru kontrolne i nadzorne uloge, pratiti realizaciju preporuka Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore upućenih nadležnim državnim organima, sadržanih u Godišnjem izvještaju Nacionalnog mehanizma za prevenciju torture za 2017. godinu, kao i realizaciju ovog Zaključka.

12. Skupština Crne Gore će Zaključak dostaviti Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvu pravde, Ministarstvu unutrašnjih poslova, Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, Upravi policije, Kancelariji za evropske integracije, Delegaciji Skupštine CG u PSSE i Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori.

Skupština Crne Gore 26. saziva na Devetoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2018. godini, dana 5. jula 2018. donijela je Zaključak i isti je objavljen u "Službenom listu Crne Gore", broj 47/18 od 10. jula 2018.

5) Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2017. godinu

Odbor je **jednoglasno** (sa šest glasova „za“) **podržao** Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2017. godinu i odlučio da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK:

1. Prihvata se Izvještaj o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2017. godinu.

2. Skupština Crne Gore sa zadovoljstvom konstatuje kontinuirani napredak u oblasti zaštite ličnih podataka koji je postignut nadzorom Agencije, ali i brojnim edukacijama, čime se doprinijelo jačanju svijesti i znanja o važnosti zaštite ličnih podataka i pozdravlja ažurnost u 2017. godini kojom je Agencija uspjela da ispoštuje sve rokove kada su u pitanju zahtjevi za zaštitu prava, da adekvatna mišljenja na relevantne zakone, posebno na Zakon o biračkom spisku, izvrši oko 117 nadzora, donese veliki broj rješenja i kontinuirano daje saglasnosti na zahtjeve za uvođenje video nadzora, o čemu svjedoče podaci sadržani u kvalitetnom, preglednom, analitičnom i sveobuhvatnom Izvještaju o stanju zaštite ličnih podataka i stanju u oblasti pristupa informacijama za 2017. godinu.

3. Skupština izražava zadovoljstvo napretkom ostvarenim u oblasti slobodnog pristupa informacijama. Međutim, organi vlasti u prvostepenom postupku još uvijek ograničavaju pravo na slobodan pristup informacijama, što pokazuje podatak da je od 3.880 žalbi podnesenih Agenciji tokom 2017. godine usvojeno 1.196, zbog čega Skupština smatra da se mora učiniti dodatni napor na proaktivnom objavljivanju informacija u posjedu organa vlasti, čime bi se broj zahtjeva za slobodan pristup informacijama i žalbi smanjio.

4. Skupština ohrabruje Agenciju za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama da preduzme dodatne aktivnosti na jačanju administrativnih kapaciteta i intenzivira obuke službenika radi upoznavanja sa standardima i međunarodnom praksom u oblasti ljudskih prava, čemu treba da doprinese započeti Twinning projekat vrijedan oko milion eura koji će trajati narednih pet godina.

5. Skupština izražava očekivanja da će se formiranjem Radne grupe od strane Ministarstva unutrašnjih poslova za izradu novog Zakona o zaštiti podataka o ličnosti u cilju njegovog usaglašavanja sa Opštom uredbom o zaštiti ličnih podataka 2016/679, kao jednim od najkompleksnijih propisa usvojenih na nivou Evropske unije, ovaj zahtjevan posao završiti do kraja 2019. godine.

6. S obzirom da je Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama u prošloj godini donijela 3.880 odluka u oblasti slobodnog pristupa informacijama, koliko ih je bilo u tri godine njenog početnog djelovanja, čime je postala rekorder i da je od sredine 2016. godine sve prisutniji fenomen zloupotrebe prava na slobodan pristup informacijama od strane nevladinog sektora, u čemu prednjači NVO MANS, ali i fizičkih lica koji saznanjem da se dobro može zaraditi preko Zakona o slobodnom pristupu informacijama sve češćim zahtjevima za dobijanje informacija koje zapravo nijesu od javnog značaja, a nakon toga angažovanjem advokata, ostvaruju značajne troškove državnog budžetu, Skupština smatra neophodnim da se u što kraćem roku izmijeni Zakon o slobodnom pristupu informacijama radi usaglašavanja sa drugim sistemskim zakonima kako bi se blokirala mogućnost navedenim subjektima da korišćenjem manjkavosti ovog Zakona nanose ogromne troškove državnog budžetu. Skupština predlaže da mogućnost zloupotrebe prava na slobodan pristup informacijama i, u vezi s tim, troškove postupka, treba eliminisati utvrđivanjem normi po modelu evropskih zemalja.

7. Iako su u Agenciji ispunili veći dio mjera i preporuka koje su im upućene u Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori i realizovali brojne projekte i edukacije, Skupština smatra da dužnu pažnju treba posvetiti navodima iz Izvještaja Evropske komisije o Crnoj Gori, a posebno iznesenim kritikama kako bi se njihovom realizacijom jačali kapaciteti institucije i doprinijelo daljem poboljšanju stanja, zbog čega skupštinski odbori u svom radu i u komunikaciji sa organima izvršne vlasti treba da budu na raspolaganju Agenciji kako bi se zajednički doprinijelo rješavanju ukazanih problema.

8. Imajući u vidu da je Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama u 2017. godini izvršila samo 18 nadzora nad ministarstvima i nije obuhvatila ostale organe vlasti, praćenjem realizacije prethodno donesenih Zaključaka Skupštine u okviru kontrolne i nadzorne uloge utvrđeno je da je Agencija djelimično realizovala Tačku 9 Zaključka Skupštine iz 2017. godine. S tim u vezi, Skupština smatra neophodnim da Agencija, u skladu sa članom 39 stav 1 tačka 4 Zakona o slobodnom pristupu informacijama, u većem obimu vrši inspekcijski nadzor nad primjenom Zakona o slobodnom pristupu informacijama u odnosu na sačinjavanje i ažuriranje vodiča za pristup informacijama, proaktivno objavljivanje informacija i dostavljanje akata i podataka za potrebe vođenja informacionog sistema pristupa informacijama i ponovne upotrebe informacija i poziva Agenciju da o istom informiše Skupštinu u Izvještaju za 2018. godinu.

9. Skupština Crne Gore će preko nadležnog Odbora za ljudska prava i slobode, u okviru kontrolne i nadzorne uloge, pratiti realizaciju ovog Zaključka.

10. Skupština će Zaključak dostaviti Agenciji za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Ministarstvu unutrašnjih poslova, Ministarstvu kulture, Kancelariji za evropske integracije i Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori.

Skupština Crne Gore 26. saziva na Devetoj sjednici Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2018. godini, dana 5. jula 2018. donijela je Zaključak i isti je objavljen u “Službenom listu Crne Gore”, broj 47/18, od 10. jula 2018.

6) Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2017. godinu

Odbor je **jednoglasno** (sa šest glasova “za”) **podržao** Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2017. godinu i odlučio da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK:

1. Prihvata se Izvještaj o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2017. godinu.

2. Skupština Crne Gore ocjenjuje da Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava podrškom za realizaciju oko 1345 projekata u periodu od 2008. do 2017. godine u kontinuitetu doprinosi očuvanju i razvoju nacionalnih, odnosno etničkih posebnosti manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Takođe, Skupština cijeni da je Fond u potpunosti opravdao svoje postojanje i da je potreban pripadnicima manjinskih naroda, ali i svima koji žive u Crnoj Gori, jer se upoznavanjem i poštovanjem svih osobenosti zajedno može razvijati demokratska Crna Gora i graditi put ka Evropskoj uniji.

3. S obzirom na to da Fond godinama finansijski podržava skoro sve štampane medije u Crnoj Gori koji se izdaju na albanskom, bosanskom, hrvatskom, romskom i srpskom jeziku, izuzev nedjeljnika “Koha Javore” čije izdavanje finansira Skupština Crne Gore, Skupština ocjenjuje da bi bilo dobro razvijati politiku i praksu po kojoj bi mediji manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica imali redovan prihod i finansirali se iz državnog budžeta kako njihov rad ne bi zavisio od projekata nevladinih organizacija i fondova koji se periodično raspodjeljuju.

4. Imajući u vidu da je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o manjinskim pravima i slobodama iz aprila 2017. godine reformisan rad Fonda u cilju sprečavanja objektivno mogućeg konflikta interesa, uvođenja dvostepenosti kod odlučivanja o projektima, kao i unapređenja monitoringa i evaluacije projekata, Skupština, kroz doslednu primjenu izmijenjenog Zakona, od Fonda očekuje značajniji i suštinski napredak u radu.

5. Skupština smatra da fokus Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava u narednom periodu treba da bude na zaštiti prava najugroženijih manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, među kojima su Romi. Takođe, prilikom raspodjele sredstava za realizaciju projekata veću pažnju treba posvetiti teritorijalnom principu, kako sredstva koja se dodjeljuju za određenu manjinsku zajednicu ne bi bila skoncentrisana samo na pravna i fizička lica iz jednog grada ili područja.

6. Skupština očekuje da će raspodjela sredstava Fonda u skladu sa jasnim kriterijumima utvrđenim Zakonom o manjinskim pravima i slobodama:

- očuvanje i razvoj nacionalnog, vjerskog, jezičkog i etničkog identiteta svakog manjinskog naroda ili manjinske nacionalne zajednice;

- kompatibilnost projekta sa strateškim dokumentima Vlade;
 - doprinos koji projekat daje međukulturalnoj saradnji i smanjenju etničke distance;
 - promocija duha tolerancije, interkulturalnog dijaloga i međusobnog poštovanja i razumijevanja,
 - transparentnost i mogućnost kontrole realizacije projekta i
 - stručni i tehnički kapaciteti podnosioca projekta,
- doprinijeti daljem napretku u oblasti manjinskih prava i sloboda.

7. Praćenjem realizacije Zaključka Skupštine Crne Gore donesenog povodom Izvještaja o radu Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava za 2016. godinu, objavljenog u "Službenom listu CG", broj 91/17, Skupština konstatuje da tačka 3 Zaključka, usled nedostatka finansijskih sredstava za jačanje kadrovske kapaciteta Fonda, nije adekvatno realizovana.

Stoga, Skupština ohrabruje Fond da u saradnji sa nadležnim institucijama tokom 2019. godine ojača kadrovske kapacitete i intenzivira aktivnosti na obukama i usavršavanju postojećeg kadra za vršenje kvalitetnog monitoringa i evaluacije projekata, što je i obaveza direktora Fonda utvrđena članom 36đ Zakona o manjinskim pravima i slobodama.

8. Skupština će Zaključak dostaviti Fondu za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, savjetima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, Kancelariji za evropske integracije i Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori.

Skupština Crne Gore 26. saziva na Četvrtoj sjednici Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2018. godini, dana 18. decembra 2018. godine donijela je Zaključak i isti je objavljen u "Službenom listu Crne Gore", broj 82/18, od 21. decembra 2018.

7) Kontrolno saslušanje koordinatora Koordinacionog odbora za praćenje implementacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na oblast Konik 2017-2019, ministra rada i socijalnog staranja Kemala Purišića

Odbor za ljudska prava i slobode na 26. sjednici, održanoj 17. decembra 2018. godine održao je Kontrolno saslušanje koordinatora Koordinacionog odbora za praćenje implementacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na oblast Konik, ministra rada i socijalnog staranja, Kemala Purišića na temu "Sumiranje rezultata implementacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na oblast Konik".

Odbor za ljudska prava i slobode je jednoglasno (sa šest glasova „za") odlučio da podnese Izvještaj i predloži Skupštini da, saglasno članu 77 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, donese sledeći

ZAKLJUČAK:

1. Skupština Crne Gore s pravom ocjenjuje da Crna Gora može biti ponosna na svoj dugogodišnji pozitivan odnos prema brojnim raseljenim i interno raseljenim licima kojima je, u jednom trenutku (maj 1999. nakon ratnih sukoba na prostoru bivše Jugoslavije) pružila utočište (za oko 130.000 izbjeglica), a nakon toga predanim i odgovornim radom svih nadležnih institucija, u saradnji sa državama porijekla i uz podršku UNHCR-a i drugih međunarodnih organizacija, ostvarila značajan napredak u veoma zahtjevnom i kompleksnom procesu rješavanja pitanja raseljenih i interno raseljenih lica.

2. Skupština izražava zahvalnost predstavnicima međunarodne zajednice koji su, pažljivo prateći cjelokupan proces rješavanja statusa raseljenih i interno raseljenih lica, pohvalili brojne aktivnosti koje Crna Gora ulaže u cilju rješavanja njihovog statusa u Cmoj Gori, podržavajući njihove stavove da je za raseljena i interno raseljena lica veoma važno da budu integrisani u lokalnu zajednicu, a regulisanje njihovog statusa ključno kako bi dobili pristup pravima u zemlji u kojoj borave, kao i da je Vlada Crne Gore preduzela niz veoma značajnih aktivnosti na tom planu, naročito jer je pomagala raseljenim i interno raseljenim licima da i preko ambasada dobiju neophodna dokumenta za regulisanje njihovog statusa u Crnoj Gori. Značajnim su ocijenjene i aktivnosti Vlade Crne Gore na pojednostavljivanju procedura za regulisanje statusa raseljenih i interno raseljenih, a Skupština dijeli njihovo mišljenje, da bi se postigao krajnji cilj i trajno riješio status raseljenih i interno raseljenih lica, neophodna je bila regionalna koordinacija kao i pomoć međunarodnih organizacija, jer Crna Gora sama nije mogla riješiti sva ova pitanja.

3. S obzirom da je regulisanje pravnog statusa osnov za integraciju u društvo i uživanje ostalih prava, Skupština pohvaljuje kontinuirane aktivnosti nadležnih organa Crne Gore preduzete na rješavanju pravnog statusa raseljenih i interno raseljenih lica koja u Crnoj Gori ostvaruju sva prava jednako kao i crnogorski državljani: njihovom stambenom zbrinjavanju, obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti i osiguranju, obezbjeđivanju prava iz oblasti socijalne i dječje zaštite i pristupu tržištu rada, kao i penzionog i invalidskog osiguranja.

O ostvarenom u ovoj oblasti svjedoče podaci da je od 15.144 zahtjeva raseljenih i interno raseljenih lica za odobravanje stalnog nastanjenja i privremenog boravka do tri godine podnesenih do 16. novembra 2018. riješeno 14.892, dok je po 252 zahtjeva postupak u toku. Od 14.892 riješena predmeta, za 12.264 lica zahtjev je usvojen i odobren je stalni boravak ili privremeni boravak do tri godine, 272 zahtjeva su odbijena, dok je 2.356 predmeta odbačeno ili obustavljeno. Predmeti su odbačeni/obustavljeni, jer su u pitanju dupli ili nepotpuni zahtjevi, ili su se lica dobrovoljno vratila u državu porijekla, odnosno pošla u treće zemlje. Kada je riječ o zahtjevima za odobravanje stalnog nastanjenja, postupak je u toku po 103 zahtjeva interno raseljena lica koji sui najteži slučajevi, jer većina njih nije bila upisana u registre rođenih i državljana u zemlji porijekla.

4. Na osnovu iznijetih podataka Skupština Crne Gore pozdravlja sjajne rezultate u praksi ispoštovanih ciljeva u vezi ove populacije, ostvarene u Regionalnom stambenom programu kojim je predviđeno rješavanje stambenih pitanja najugroženije raseljeničke populacije, o čemu svjedoče činjenice da je naša država 24 miliona eura ugovorena Okvirnim finansijskim sporazumom iskoristila za implementaciju projekata kojima su realizovani ugovori za izgradnju 62 stambene jedinice u Nikšiću, 171 stambene jedinice za lica iz Kampa Konik, Doma starih u Pljevljima, 94 stambene jedinice u Beranama, kupovinu 36 stanova u opštini Herceg Novi, izgradnju 50 kuća širom Crne Gore u 17 opština za lica koja posjeduju zemljište i dozvole za gradnju, rekonstrukciju postojećih Vojnih objekata- Vojni kompleks Trebjesa za potrebe izgradnje Doma za stara i odrasla invalidna lica u opštini Nikšić i izgradnju 96 stanova na Vrelima Ribničkim u Podgorici.

Za pohvalu su do sada realizovani projekti kojima su izgrađene 62 stambene jedinice u Nikšiću, 171 stambena jedinica na Koniku čime je zatvoren Kamp Konik i Dom starih u Pljevljima.

Skupština konstatuje da se useljenje 94 stambene jedinice u Beranama očekuje krajem januara 2019. godine, da je tenderska dokumentacija za Dom starih u Nikšiću poslata Razvojnoj banci Savjeta Evrope na odobrenje i da se raspisivanje tendera za izgradnju 96 stanova na Vrelima Ribničkim očekuje u prvom kvartalu 2019.

5. Ohrabruju informacije da su Crnoj Gori nakon što je iscrpila donacije od 24 miliona eura, kroz uštede i nova donatorska sredstva obezbijedena veća sredstva od ugovorenih, što se dešava po prvi put. Skupština očekuje da će pod-projekti izgradnje Doma za stara lica u Nikšiću u kojem će biti 104 raseljena i interno raseljena lica za koji je na Skupštini donatora u Zagrebu 6. juna 2018. odobreno 3.700.000 eura i izgradnje 96 stanova na Vrelima Ribničkim, za koji su donatorska sredstva u iznosu od 3.229.964 eura obezbijedena na istoj Skupštini donatora, biti realizovani planiranom dinamikom.

6. Skupština izražava zadovoljstvo zatvaranjem Kampa Konik, najvećeg izbjegličkog naselja na Balkanu koje je realizovano u više faza i okončano 12. decembra 2018. godine useljenjem 51 stambene jedinice na Koniku. Prethodno, 2011. godine u okviru prve faze kroz IPA projekat vrijednosti tri miliona eura izgrađeno je 48 stambenih jedinica i višenamjenski centar u kampu Konik čime je zatvoren kamp Konik 2, dok je Kamp Konik 1 zatvoren kroz Regionalni stambeni program, čija prva faza je podrazumijevala izgradnju 120 stambenih jedinica i 51 dodatne stambene jedinice izgrađene na osnovu uštede prethodno odobrenog novca.

Posebno zadovoljstvo se izražava zbog činjenice da u ovom trenutku 98% lica iz Kampa Konik ima riješen pravni status u Crnoj Gori i što će se u narednom periodu još više raditi na njihovoj potpunoj integraciji kroz komplementarne mjere koje se sprovode uz projekte stambenog zbrinjavanja čime se porodicama obezbjeđuju grantovi za samozapošljavanje, obuka, sredstva za rad i vrši se monitoring porodica koje stanove dobiju u zakup kako iste ne bi zloupotrebljavali.

7. Skupština izražava nadu da će se izgradnjom 96 stambenih jedinica na Vrelima Ribničkim riješiti problemi raseljenih lica iz Bosne i Hercegovine i Hrvatske koja žive u devet objekata na Vrelima ribničkim koji su u vlasništvu Glavnog grada gdje se suočavaju sa brojnim problemima jer nije urađena etažna razrada i ne postoji posebna uknjižba stambenih jedinica, pa ne mogu riješiti probleme snabdijevanja vodom i električnom energijom.

8. Skupština pozdravlja aktivnosti preduzete na integraciji pripadnika romske populacije u crnogorsko društvo, o čemu svjedoči podatak da se broj romske djece, pripadnika raseljeničke populacije uključene u obrazovni sistem u Crnoj Gori iz godine u godinu povećava, pa je u školskoj 2018/2019. godini upisano 62 djece u prvi razred, dok ostale razrede redovno pohađa 372 djece u sedam gradskih škola. Podaci govore da je obuhvat romske djece na početku njihovog obrazovanja na relativno zadovoljavajućem nivou, čak je veći nego u pojedinim mnogo razvijenijim državama koje njeguju demokratsku tradiciju i duh, ali u narednom periodu akcenat djelovanja treba da bude na smanjenju stope napuštanja redovnog školovanja.

9. Skupština konstatuje da je Crna Gora kroz dobre bilateralne odnose sa Republikom Kosovo preduzela brojne aktivnosti na obezbjeđivanju dokumenata interno raseljenim licima, o čemu svjedoči i 17 realizovanih posjeta mobilnih timova tokom kojih je obezbijeđena pomoć da 1.120 lica dobije dokumenta Kosova, uključujući i pasoš.

Takođe, značajno je potpisivanje Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo o naknadnom upisu interno raseljenih lica sa Kosova koja borave u Crnoj Gori u osnovne registre i registar državljana Republike Kosovo iz 2013. godine, potpisivanje Memoranduma o saradnji Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva rada i socijalnog staranja i UNHCR-a kojim je utvrđen niz mjera za pružanje dodatne pomoći posebno osjetljivim grupama, kao i formiranje Verifikacionog tima za interno raseljena lica sa Kosova u novembru 2014. sa ciljem da se realizuju individualne posjete ovim licima i pruže dodatne informacije za okončanje njihovog pravnog statusa u Crnoj Gori.

10. Iako se do sada 2.321 lice dobrovoljno vratilo na Kosovo, Skupštinu zabrinjava podatak da tokom 2018. nije ostvaren nijedan dobrovoljni povratak na Kosovo, jer problem predstavlja činjenica da su u Crnoj Gori lica romske populacije koja na Kosovu nijesu imala svoju imovinu.

Imajući u vidu da se najbolji efekti i učinci postižu stvaranjem uslova za dobrovoljni povratak ovih lica u zemlju porijekla, za šta je ključno preduzimanje diplomatskih i drugih aktivnosti u odnosu sa državama porijekla, u narednom periodu neophodno je uložiti dodatne napore na realizaciji aktivnosti u okviru Skopskog procesa u koji su uključene Makedonija, Srbija, Kosovo i Crna Gora, ali i intenziviranju bilateralnih pregovora sa vlastima Republike Kosovo kako bi se omogućio povratak 30-ak zainteresovanih porodica sa oko 150 članova.

11. U odnosu na aktuelnu migrantsku krizu u Evropi Skupština smatra značajnim aktivnosti Vlade Crne Gore preduzete u pripremi za potencijalni veći priliv migranata s obzirom da se Crna Gora, kao tranzitna zemlja, nalazi na obalskoj ruti kojom se migranti kreću iz Grčke, Albanije, preko Crne Gore, Bosne i Hercegovine kako bi došli do Evropske unije.

Iako Centar za prihvatanje u Spužu ima kapacitet od 104 mjesta i preko 40 zaposlenih službenika različitih profila, značajne su aktivnosti koje Crna Gora preduzima na povećanju smještajnih kapaciteta, zbog čega je konkurisala za IPA sredstva i očekuje 400.000 eura za adaptaciju karaula Božaj, što bi sa 470.000 eura iz kapitalnog budžeta Crne Gore bilo dovoljno za adaptaciju ove karaula. Očekuje se da će u 2020. godini karaula Božaj biti adaptirana, a u prelaznom periodu u krugu ove karaula formiraće se kontejnersko naselje kapaciteta 60 mjesta gdje će biti smještena lica koja izraze namjeru za podnošenje zahtjeva za međunarodnu zaštitu, što će pomoći rasterećenju Centra za prihvatanje u Spužu.

Skupština ocjenjuje da je najvažnije da zemlje u regionu - Grčka, Albanija i Makedonija ne prihvate pritisak da budu stacionarni centri i da je intenzivna regionalna saradnja po ovom pitanju, kao i saradnja sa FRONTEX-om i Evropskom unijom ključna, jer nijedna zemlja ne može sama djelovati i riješiti ova pitanja.

Izveštaj o Kontrolnom saslušanju koordinatora Koordinacionog odbora za praćenje implementacije Strategije za trajno rješavanje pitanja raseljenih i interno raseljenih lica u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na oblast Konik 2017-2019, ministra rada i socijalnog staranja Kemala Purišića nije razmatran od strane Skupštine Crne Gore.

8) Konsultativno saslušanje na temu „Aktivnosti u oblasti obezbjeđivanja pristupačnosti za lica sa invaliditetom u Crnoj Gori“

Odbor za ljudska prava i slobode i Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje na Prvoj zajedničkoj sjednici, održanoj 28. februara 2018. godine organizovali su Konsultativno saslušanje na temu „Aktivnosti u oblasti obezbjeđivanja pristupačnosti za lica sa invaliditetom u Crnoj Gori“.

Odbor za ljudska prava i slobode **jednoglasno** (sa šest glasova „za“) i Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje **jednoglasno** (sa sedam glasova „za“) donijeli su sledeći

ZAKLJUČAK:

1. Odbor za ljudska prava i slobode i Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje pozdravljaju kontinuirane aktivnosti koje nadležni državni i lokalni organi preduzimaju u oblasti obezbjeđivanja pristupačnosti za lica sa invaliditetom u Crnoj Gori.

2. Ocjenjuje se da je u prethodnom desetogodišnjem periodu, od usvajanja prve Strategije za integraciju lica sa invaliditetom do danas, ova oblast značajno unaprijeđena, kako definisanjem novih prava koja se odnose na materijalna davanja i usluge, tako i povećanjem iznosa materijalnih davanja. Donošenje Strategije za integraciju lica sa invaliditetom u Crnoj Gori za period 2016-2020. godina potvrđuje opredijeljenosti za nastavak rada na unapređenju položaja lica sa invaliditetom i uspostavljanju najšireg pravnog okvira za definisanje politike prema licima sa invaliditetom u cilju njihovog uključivanja u sve oblasti društva, na ravnopravnoj osnovi.

3. Pozdravljaju se aktivnosti Ministarstva rada i socijalnog staranja koje je uradilo natpise na Brajevom pismu u svojim prostorijama i pripremila Zakon o socijalnoj i dječjoj zaštiti, Zakon o povlastici na putovanje lica sa invaliditetom i Zaključna zapažanja Komiteta UN o pravima osoba sa invaliditetom na Inicijalni izvještaj Crne Gore o primjeni Konvencije UN o pravima lica sa invaliditetom na Brajevom pismu. Takođe, konstatuje se da je do sada ukupno 11 institucija uradilo natpise na Brajevom pismu, dok je kod određenih ustanova ovaj postupak u toku.

4. Članovi dva Odbora konstatuju da se iz godine u godinu povećava iznos sredstava koja se namjenski opredjeljuju za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, a 2017. godine za ovu svrhu utrošeno je oko 6 miliona eura, koliko je planirano i ove godine. Iako to nijesu sva sredstva prikupljena od uplaćenih posebnih doprinosa, uočava se trend njihovog rasta.

S obzirom da je i dalje veća spremnost poslodavaca da uplaćuju posebne doprinose u Fond za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, poslanici, članovi dva Odbora apeluju na poslodavce da u većem stepenu zapošljavaju ova lica kako bi postali aktivni građani, a ne primaoci socijalnih davanja.

5. Takođe, konstatuje se da je država prethodne godine za različita davanja osobama sa invaliditetom izdvojila najmanje 22,5 miliona eura, za nevladine organizacije i njihove projekte iz sredstava od igara na sreću opredijeljeno je oko 1,4 miliona eura i oko 6 miliona eura iz Fonda za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom, što je skoro 30 miliona eura.

Važno je istaći da se najveći broj davanja ne vezuje za materijalni status, imovinski cenzus ili primanje, već je kompenzaciona mjera za tjelesno oštećenje lica sa invaliditetom.

6. Odbor za ljudska prava i slobode i Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje pozdravljaju podatak da je prilagođavanje skoro svih 13 prioritetnih objekata završeno, za šta je utrošeno oko 2,5 miliona eura.

Međutim, ukazuje se da je u narednom periodu, u skladu sa realnim mogućnostima i finansijskim sredstvima, neophodno ubrzati aktivnosti na prilagođavanju objekata državne uprave, u skladu sa urađenom Analizom objekata državne uprave, sa aspekta pristupačnosti licima smanjene pokretljivosti i licima sa invaliditetom.

7. Očekuje se da će se na osnovu Analize pristupačnosti svih objekata u upotrebi sistema socijalne i dječje zaštite, koja bi trebalo da bude završena do polovine 2018. godine, preduzeti neophodne aktivnosti i ubrzati tempo na prilagođavanju objekata socijalne i dječje zaštite licima sa invaliditetom.

8. Članovi dva Odbora izražavaju očekivanje da će preporuke za usklađivanje 34 zakona, utvrđene Analizom usklađenosti zakonodavstva u Crnoj Gori sa Zakonom o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom i Konvencijom UN o pravima osoba sa invaliditetom, sačinjenom na osnovu Zaključka Skupštine Crne Gore, biti inkorporirane prilikom pripreme izmjena i dopuna relevantnog zakonodavstva.

S obzirom da je Analiza pokazala da je zakonodavstvo u oblasti pristupačnosti fizičke sredine za lica sa invaliditetom usklađeno sa standardima Zakona i Konvencije, ali da je djelimično usklađeno u oblasti pristupa informacijama i komunikacijama i u oblasti saobraćaja, dok u oblasti pristupačnosti roba i usluga crnogorsko zakonodavstvo nije usklađeno sa Zakonom i Konvencijom, posebnu pažnju je potrebno posvetiti ispunjenju preporuka u ovim oblastima.

9. Odbor za ljudska prava i slobode i Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje ohrabruju nadležne državne organe da koordiniranim i kontinuiranim aktivnostima, u bliskoj, partnerskoj saradnji sa organima lokalnih samouprava, ubrzaju aktivnosti i ulože dodatne napore na prilagođavanju objekata u javnoj upotrebi za pristup i kretanje lica sa invaliditetom i lica smanjene pokretljivosti kako bi se doprinijelo daljem poboljšanju kvaliteta njihovog života.

10. Odbor za ljudska prava i slobode i Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje ocjenjuju da, u procesu prilagođavanja objekata u javnoj upotrebi za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom, prioritet treba da budu obrazovne i zdravstvene ustanove, jer je adekvatno obrazovanje preduslov za zapošljavanje ovih lica, kao i za njihovo potpuno uključivanje u sve društvene tokove.

11. Imajući u vidu da broj prilagođenih objekata u opštinama nije na zadovoljavajućem nivou, sugeriše se intenziviranje partnerske saradnje lokalnih samouprava sa nevladinim organizacijama koje se bave zaštitom prava lica sa invaliditetom u cilju zajedničkog djelovanja radi ostvarivanja konkretnih rezultata, čemu bi trebalo da doprinesu i lokalni akcioni planovi za lica sa invaliditetom.

12. Članovi dva Odbora i učesnici sjednice su ocijenili da je neophodno u što kraćem roku formirati registar osoba sa invaliditetom koji bi olakšao planiranje mjera, aktivnosti i prioriteta koje treba preduzeti u cilju daljeg poboljšanja položaja ovih lica. Takođe, ocijenjeno je da i nevladine organizacije koje se bave zaštitom prava osoba sa invaliditetom treba da daju doprinos uspostavljanju ovog registra.

13. Ocijenjeno je da je u narednom periodu neophodno uložiti dodatne napore kako bi se javnost informisala o pravima lica sa invaliditetom radi promjene svijesti cjelokupnog društva. S druge strane, potrebno je da se “čuje glas” lica sa invaliditetom i da se ohrabre u borbi za prava koja im pripadaju samim rođenjem, kao i svim ostalim građanima.

14. Odbor za ljudska prava i slobode i Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje će u IV kvartalu 2018. godine održati zajedničku sjednicu - kontrolno saslušanje predstavnika nadležnih organa, učesnika Prve zajedničke sjednice, na temu „Sprovođenje Zaključaka sa Konsultativnog saslušanja dva Odbora iz februara 2018. godine povodom realizacije standarda pristupačnosti fizičkog okruženja, prevoznih sredstava, informaciono- komunikacionih tehnologija, javnih objekata i usluga“.

15. Odbor za ljudska prava i slobode i Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje će dostaviti Zaključak Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore, Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori, Predstavništvu UNICEF-a u Crnoj Gori, NVO “Udruženje mladih sa hendikepom Crne Gore”, NVO “Savez udruženja paraplegičara Crne Gore” i NVO “Građanska alijansa”, na upoznavanje i Ministarstvu održivog razvoja i turizma, Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, Upravi za inspeksijske poslove i Zajednici opština Crne Gore, na dalji postupak.

9) Zaključna zapažanja Komiteta UN za prava djeteta o Kombinovanom drugom i trećem periodičnom izvještaju Crne Gore o primjeni Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima djeteta

Povodom razmatranja Zaključnih zapažanja Komiteta UN za prava djeteta o Kombinovanom drugom i trećem periodičnom izvještaju Crne Gore o primjeni Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima djeteta, Odbor za ljudska prava i slobode na 23. sjednici, održanoj 3. oktobra 2018. godine jednoglasno (sa šest glasova “za”) donio je sledeći

ZAKLJUČAK:

1. Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore pozdravlja posvećenost nadležnih državnih organa ispunjavanju obaveza prema Komitetu UN za prava djeteta, što je realizovano podnošenjem Inicijalnog izvještaja o primjeni Konvencije o pravima djeteta za period 2006-2008. godina i Kombinovanog drugog i trećeg periodičnog izvještaja o primjeni Konvencije UN o pravima djeteta za period 2010-2015. godina.

Takođe, Odbor ocjenjuje da je uspostavljen dobar mehanizam izvještavanja prema Komitetu UN za prava djeteta, jer su u drugom ciklusu podnešena četiri izvještaja iz Crne Gore - Drugi i Treći periodični izvještaj Crne Gore, Alternativni izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore sa Izvještajem Zlatnih savjetnika Zaštitnika, Izvještaj UNICEF-a i Izvještaj NVO "Centar za prava djeteta", što svjedoči da se pravima djeteta u Crnoj Gori posvećuje posebna pažnja.

2. Članovi Odbora za ljudska prava i slobode izražavaju zadovoljstvo činjenicom da je ostvareni napredak u zakonodavnim, institucionalnim i političkim mjerama usvojenim radi sprovođenja Konvencije prepoznat od Komiteta UN za prava djeteta i svih učesnika 23. sjednice Odbora za ljudska prava i slobode, što daje podstrek za preduzimanje daljih aktivnosti u ovoj oblasti.

3. Takođe, Odbor za ljudska prava i slobode izražava zadovoljstvo ocjenama zamjenice šefa Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori da je u proteklom periodu mnogo napretka ostvareno u oblasti deinstitucionalizacije, rješavanju problema nasilja nad djecom i jačanju međusektorske saradnje. Kontinuirane aktivnosti na smanjenju broja djece u ustanovama kroz podršku biološkoj porodici i razvoj hraniteljstva, kao alternativnog oblika zaštite, rezultirale su smanjenjem broja djece u Dječjem domu „Mladost“ u Bijeloj za 50% u odnosu na 2010. godinu i paralelnim porastom broja djece u hraniteljskim porodicama.

Članovi Odbora su saglasni da se u narednom periodu treba fokusirati na djecu koja su još uvijek u institucijama, posebno na djecu sa smetnjama u razvoju. Važnim smatraju preduzimanje koordiniranih aktivnosti na suzbijanju siromaštva i unapređenju kvaliteta života djece.

4. Odbor za ljudska prava i slobode cijeni preporuke Komiteta UN za prava djeteta sadržane u Zaključnim zapažanjima koje su ključne smjernice za dalji rad na unapređenju zaštite prava djeteta i s tim u vezi, ohrabruje nadležne državne organe da u saradnji sa nevladinim organizacijama i uz podršku međunarodnih organizacija, prvenstveno UNICEF-a i Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori koje su iskazale spremnost za podršku i finansijsku pomoć, preduzmu mjere na blagovremenoj i kvalitetnoj implementaciji preporuka, za dobrobit sve djece u Crnoj Gori.

5. Odbor ohrabruje nadležne organe da im prioritet bude implementacija preporuka Komiteta UN za prava djeteta iz 2010. godine, koje još nijesu realizovane ili nijesu realizovane u potpunosti.

Takođe, izuzetno važnim smatra realizaciju preporuka br. 9, 11, 42, 53 i 60 upućenih Crnoj Gori 2018. kojima Komitet UN za prava djeteta urgira da država:

1) jača ulogu Savjeta za prava djeteta kao glavnog institucionalnog koordinacionog mehanizma na međuministarskom nivou; obezbijedi Savjetu jasan mandat, dovoljno ovlašćenja za koordinaciju svih aktivnosti koje se odnose na implementaciju Konvencije i neophodne ljudske, tehničke i finansijske resurse za efikasno funkcionisanje;

2) uspostavi proces određivanja budžeta koji obuhvata prava djece i definiše jasna izdvajanja za djecu u relevantnim sektorima i organima, garantuje dovoljno budžetskih izdvajanja u svim oblastima i definiše budžetske linije za djecu u nepovoljnim ili ugroženim situacijama;

3) u potpunosti preuzme svoju odgovornost da osigura prava svoj djeci sa smetnjama u razvoju i primijeni pristup zasnovan na ljudskim pravima u pogledu invaliditeta, kao i da podrži i olakša porodičnu brigu o djeci sa smetnjama u razvoju, ubrza proces deinstitucionalizacije i ohrabri hraniteljstvo za djecu koja ne mogu ostati sa njihovim porodicama i da prioritet inkluzivnom obrazovanju nad smještanjem djece u specijalizovane ustanove;

4) razvije sveobuhvatnu strategiju za rješavanje osnovnih uzroka velikog broja djece na ulici u cilju smanjivanja i sprječavanja ove pojave i osigura da se podrška obezbijedi uz puno poštovanje najboljeg interesa djeteta i

5) obezbijedi u domaćem zakonodavstvu eksplicitnu definiciju krivičnog djela prodaje djece i osigura da ona bude inkorporirana u relevantno zakonodavstvo u skladu sa članovima 2 i 3 Fakultativnog protokola; uspostavi mehanizme i procedure za zaštitu prava djece žrtava, uključujući djecu Roma, Aškalija i Egipćana, djecu azilante i djecu izbjeglica i osigura da djeca žrtve budu tretirane kao žrtve, a ne izvršioци, kao i da razvije i sprovede programe usmjerene na zaštitu, fizičku i psihološku rehabilitaciju i socijalnu integraciju djece žrtava.

6. Odbor pozdravlja ekspeditivnost nadležnih državnih organa Crne Gore koji su već realizovali značajan broj preporuka Komiteta ili je njihova realizacija u toku, čime je zakonodavni i strateški okvir za zaštitu prava djeteta značajno unaprijeđen u skladu sa međunarodnim standardima i ostvaren vidljiv napredak u integrisanju politika vezanih za prava djece u različitim segmentima društva.

7. Pohvaljuju se aktivnosti preduzete na jačanju Savjeta za prava djeteta i planirano formiranje Direkcije za zaštitu djece i mladih u okviru Ministarstva rada i socijalnog staranja, što bi trebalo da doprinese jačanju kapaciteta ovog Ministarstva za unaprijeđenu koordinaciju politika i praksi, kreiranje strategija i politika prema djeci i njihovo efikasno praćenje.

8. Odbor pozdravlja formiranje Radne grupe za izradu novog Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2019-2023. koji se priprema na osnovu preporuka Komiteta i obuhvatiće sva područja iz Konvencije UN o pravima djeteta. Takođe, važnim smatra podatak da će naglasak biti na praktičnoj primjeni zakonodavnog okvira, povećanju kapaciteta stručnjaka koji se bave djecom, poboljšanju saradnje sa nevladinim organizacijama prilikom pružanja usluga i unapređenju kvaliteta usluga u porodici i zajednici.

9. Odbor pohvaljuje uspješnu realizaciju Plana transformacije Dječjeg doma „Mladost“ u Bijeloj i očekuje da će, u skladu sa Planom, do kraja 2018. godine početi sa radom nacionalna besplatna SOS linija za djecu žrtve nasilja i sklonište za djecu žrtve nasilja u okviru Dječjeg doma.

10. Članovi Odbora za ljudska prava i slobode i ostali učesnici sjednice smatraju da u narednom periodu posebnu pažnju treba posvetiti efikasnijoj implementaciji zakona i strateških dokumenata, ojačati sistem monitoringa, analizirati koliko se budžetskih sredstava godišnje opredijeli za djecu i jačati kompetencije stručnih lica zaduženih za zaštitu prava djeteta.

11. Članovi Odbora su uvjereni da su 13 dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju u kojima je 185 korisnika i Mala grupna zajednica u Bijelom Polju koja ima šest korisnika značajno doprinijeli socijalizaciji djece sa smetnjama u razvoju i njihovoj inkluziji u zajednicu.

U cilju dobijanja konkretnih podataka o funkcionisanju ovog servisa i zadovoljstvu djece sa smetnjama u razvoju i njihovih roditelja pruženim uslugama, Odbor zaključuje da je neophodno izvršiti monitoring-analizu dosadašnjih rezultata rada dnevnih centara u Crnoj Gori. S tim u vezi, Odbor poziva Ministarstvo rada i socijalnog staranja da u saradnji sa ekspertima za ovu oblast tokom 2019. godine izvrši navedenu analizu i dostavljanjem Informacije, u skladu sa članom 68 Poslovnika Skupštine Crne Gore, o rezultatima obavijesti članove ovog Odbora.

12. Povodom preporuke Komiteta da država pojača svoje napore da se informacioni sistemi nadležnih ministarstava i vladinih institucija integrišu u jedan centralizovan i sveobuhvatan sistem za prikupljanje podataka, analizu i širenje informacija, Odbor za ljudska prava i slobode konstatuje da je završena realizacija projekta Socijalni karton- Informacioni sistem socijalnog staranja iz kojeg se dobijaju podaci o zaštiti djece i pozdravlja planirane aktivnosti da se ovaj sistem poveže sa informacionim sistemima relevantnih institucija, radi automatske razmjene podataka.

Odbor ocjenjuje da je neophodno uspostaviti harmonizovan sistem za prikupljanje podataka, uz upotrebu pokazatelja razvrstanih prema polu, starosnoj dobi, etničkoj pripadnosti, geografskoj lokaciji i stepenu invaliditeta što bi unaprijedilo donošenje, monitoring i evaluaciju politika, programa i projekata za djecu.

13. Odbor ocjenjuje da je praćenje sprovođenja preporuka Komiteta UN za prava djeteta veoma važno i u tom procesu, pored državnih organa, značajnu ulogu imaju građansko društvo i međunarodne organizacije. S tim u vezi, Odbor će u okviru kontrolne i nadzorne uloge, u skladu sa nadležnošću utvrđenom Poslovníkom Skupštine Crne Gore, učestvovati u praćenju implementacije preporuka.

14. Imajući u vidu da je zajednička odgovornost svih nadležnih subjekata da doprinesu daljem unapređenju stanja u oblasti prava djeteta, da Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore i civilni sektor korektno prikazuju probleme, međunarodne organizacije svojim preporukama daju jasne smjernice za djelovanje, a Vlada Crne Gore pokazuje spremnost da radi na rješavanju problema, članovi Odbora za ljudska prava i slobode su zaključili da sve što je do sada zajednički postignuto daje „vjetar u leđa“ za dalje uspjehe i dobrobit sve djece u Crnoj Gori.

15. Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore će dostaviti Zaključak Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore i Ministarstvu rada i socijalnog staranja, na dalji postupak i Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, Kancelariji za evropske integracije, Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori, Misiji OEBS-a u Crnoj Gori, Predstavništvu UNICEF-a u Crnoj Gori, NVO “Građanska alijansa”, NVO “Centar za prava djeteta” i NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju “Naša inicijativa”, na upoznavanje.

10) Izvještaj Radne grupe za Opšti periodični pregled (UPR), usvojen nakon pregleda situacije u pogledu ljudskih prava u Crnoj Gori koji je sproveo Savjet UN-a za ljudska prava u okviru Opšteg periodičnog pregleda

Povodom razmatranja Izvještaja Radne grupe za Opšti periodični pregled (UPR), usvojenog nakon pregleda situacije u pogledu ljudskih prava u Crnoj Gori koji je sproveo Savjet UN-a za ljudska prava u okviru Opšteg periodičnog pregleda, Odbor za ljudska prava i slobode na 23. sjednici, održanoj 3. oktobra 2018. godine, jednoglasno (sa šest glasova “za”) donio je sledeći

ZAKLJUČAK:

1. Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore pozdravlja posvećenost nadležnih državnih organa ispunjavanju obaveza prema Savjetu UN-a za ljudska prava, što potvrđuju informacije o preduzetim aktivnostima, sadržane u Nacionalnom izvještaju o stanju ljudskih prava u Crnoj Gori predstavljenom na sjednici Radne grupe za Opšti periodični pregled, održanoj u Ženevi 22. januara 2018.

Odbor izražava zadovoljstvo što su aktivnosti Crne Gore na jačanju sistema zaštite i poštovanja ljudskih prava i sloboda prepoznate od učesnika sjednice Radne grupe za Opšti periodični pregled, ali i od učesnika 23. sjednice Odbora.

2. Odbor ocjenjuje da su sveobuhvatne nacionalne reforme u oblasti jačanja nezavisnosti pravosuđa, borbe protiv diskriminacije, rodne ravnopravnosti, borbe protiv nasilja u porodici, zaštite osjetljivih grupa, djece i lica sa invaliditetom i borbe protiv trgovine ljudima u kojima je ostvaren visok stepen zaštite i afirmacije ljudskih prava i sloboda bile najbolja preporuka Crnoj Gori za ostvarenje ključnih vanjskopolitičkih ciljeva- pristupanja NATO-u i napretka na putu ka punopravnom članstvu u Evropsku uniju, što je prepoznato i od Savjeta UN za ljudska prava.

3. Odbor za ljudska prava i slobode cijeni preporuke sadržane u Izvještaju Radne grupe za Opšti periodični pregled (UPR), usvojenom nakon pregleda situacije u pogledu ljudskih prava u Crnoj Gori koje predstavljaju važne smjernice i dodatni podsticaj za dalji rad na unapređenju zaštite i poštovanja ljudskih prava.

S tim u vezi, Odbor ohrabruje nadležne državne organe da u saradnji sa civilnim društvom i uz podršku međunarodne zajednice preduzmu mjere na blagovremenoj i kvalitetnoj realizaciji preporuka, što će doprinijeti i uspjehu Crne Gore na putu evropskih integracija, ali i boljem životu svih građana.

4. Odbor za ljudska prava i slobode pozdravlja spremnost nadležnih organa u Crnoj Gori da implementiraju preporuke upućene u okviru trećeg ciklusa UPR-a i izražava zadovoljstvo što je od 159 prihvaćenih preporuka, njih 144 u procesu implementacije ili su već implementirane. Odbor ohrabruje nadležne organe da nastave sa sprovođenjem mjera i aktivnosti koje će osigurati efikasnost institucionalnog okvira za ljudska prava i puno sprovođenje ratifikovanih međunarodnih dokumenata i domaćeg zakonodavstva.

5. Odbor za ljudska prava i slobode pozdravlja aktivnosti preduzete na implementaciji 14 preporuka iz trećeg ciklusa UPR-a koje se odnose na borbu protiv diskriminacije, što će doprinijeti daljem jačanju zakonodavnog i institucionalnog okvira u ovoj oblasti.

Izražava očekivanje da će planirane aktivnosti Ministarstva za ljudska i manjinska prava u borbi protiv diskriminacije svih etničkih manjina i marginalizovanih grupa doprinijeti njihovoj punoj inkluziji u sve segmente društva. Takođe, Odbor ohrabruje nadležne organe da u narednom periodu naglasak stave na punu implementaciju donešenih strategija i obezbjeđivanje dovoljnih finansijskih sredstava za realizaciju pratećih akcionih planova, što sugerišu i međunarodne organizacije koje u kontinuitetu prate stanje ljudskih prava u Crnoj Gori.

6. Odbor ocjenjuje da je potrebno uložiti dodatne napore u implementaciju kvalitetnog Zakona o manjinskim pravima i slobodama kako bi se obezbijedila institucionalna podrška u ostvarivanju manjinskih prava i sloboda, očuvanju i zaštiti nacionalnog, kulturnog, jezičkog i vjerskog identiteta, kao i jačanju kapaciteta savjeta manjinskih naroda.

S obzirom na to da je Vlada Crne Gore jedina, ne samo u regionu, nego i šire koja vrši redovna istraživanja o srazmjernoj zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda u javnim službama, organima državne vlasti i lokalnim samoupravama, Odbor potencira nastavak aktivnosti radi efikasnijeg sprovođenja Ustavnih i zakonskih

normi u cilju djelotvornijeg učešća i zastupljenosti pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica u političkom i javnom životu Crne Gore i dosljednog sprovođenja garancije o njihovoj srazmjernoj zastupljenosti.

7. S obzirom da je Crna Gora od 14 upućenih preporuka u oblasti Romi i manjinski narodi, prihvatila 13 koje su u procesu implementacije ili implementirane, Odbor ukazuje da u narednom periodu treba obezbijediti bolju koordinaciju aktivnosti svih subjekata koji se bave poboljšanjem položaja Roma i u skladu sa Strategijom za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016-2020. preduzeti konkretne mjere u obrazovanju, zapošljavanju, zdravstvu, stanovanju i kulturi, identitetu i informisanju.

Iako je ostvaren značajan napredak u obrazovanju Roma, o čemu svjedoče podaci da je u školskoj 2017/18. godini u predškolske ustanove upisano 190 djece romske i egipćanske zajednice, osnovne škole 1860 učenika, srednje 142 učenika, dok je na fakultetima 24 pripadnika romske i egipćanske zajednice, neophodno je intenzivirati aktivnosti u ovoj oblasti, jer je obrazovanje preduslov za njihovu potpunu inkluziju.

8. Imajući u vidu preporuke u oblasti prava djeteta kojima se ukazuje na potrebu efikasne primjene zakonodavnog i strateškog okvira, Odbor pohvaljuje aktivnosti preduzete na jačanju uloge Savjeta za prava djeteta i donošenju novog Nacionalnog plana akcije za djecu za period 2019-2023. Takođe, važnim smatra aktivnosti na povećanju kapaciteta stručnjaka koji se bave djecom i porodicom, poboljšanju saradnje sa nevladinim organizacijama i unapređenju kvaliteta usluga. Ohrabruje nadležne državne organe da nastave sa mjerama na realizaciji Strategije za prevenciju i zaštitu djece od nasilja za period 2017-2021, sprovođenjem kampanja i edukacija u cilju podizanja svijesti o zaštiti djece od nasilja i prevenciji maloljetničkih brakova, posebno među romskom populacijom.

9. Kada je u pitanju borba protiv diskriminacije po osnovu seksualne orijentacije ili rodnog identiteta, Odbor očekuje da će usvajanje Strategije unapređenja kvaliteta života LGBTI osoba u Crnoj Gori 2019-2023. i zakona koji će regulisati istopolno partnerstvo, planirano za IV kvartal 2018. godine doprinijeti daljem unapređenju stanja u ovoj oblasti. Takođe, važnim smatra planirane aktivnosti na pripremi zakona o rodnom identitetu koji će omogućiti promjenu oznake pola.

10. Odbor pozdravlja aktivnosti preduzete na implementaciji trećeg Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti i očekuje da će se prilikom rada na reformi izbornog zakonodavstva razmotriti predlog za učešće žena do 40% u zakonodavnoj vlasti, što bi doprinijelo jačanju javnih politika za poboljšanje položaja žena u javnom i političkom životu i svim oblastima u kojima je prisutan rodni disbalans.

11. Iako je ostvaren značajan napredak u sistemu zaštite ljudskih prava i sloboda, Odbor ocjenjuje da je u narednom periodu potrebno uložiti više napora u implementaciju kvalitetnog zakonodavstva kako bi se postigli konkretniji i vidljiviji rezultati, čime će Crna Gora još jednom potvrditi svoju posvećenost najvišim vrijednostima demokratije i principima i načelima sadržanim u Povelji Ujedinjenih nacija, Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima i međunarodnim pravnim dokumentima u oblasti ljudskih prava.

12. Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore dostaviće Zaključak Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore, Ministarstvu vanjskih poslova i Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, na dalji postupak i Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvu pravde, Kancelariji za evropske integracije, Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori, Misiji OEBS-a u Crnoj Gori, Predstavništvu UNICEF-a u Crnoj Gori, NVO "Građanska alijansa", NVO "Centar za prava djeteta" i NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju "Naša inicijativa", na upoznavanje.

11) Izvještaj o zaštiti od diskriminacije sa stanovišta djelovanja institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za period 01.01- 31. 07. 2018. godine

Povodom razmatranja Izvještaja o zaštiti od diskriminacije sa stanovišta djelovanja institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za period 1.01.-31.07. 2018. godine, Odbor za ljudska prava i slobode na 25. sjednici, održanoj 19. novembra 2018. godine, većinom glasova (šest "za" i dva "uzdržan"), donio je sledeći

ZAKLJUČAK:

1. Prihvata se Izvještaj o zaštiti od diskriminacije sa stanovišta djelovanja institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za period 1.01.-31.07. 2018. godine.

2. Odbor za ljudska prava i slobode konstatuje da je Izvještaj o zaštiti od diskriminacije sa stanovišta djelovanja institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za period 1.01-31.07.2018. godine sačinjen po prethodno utvrđenoj metodologiji i da sadrži statističke podatke o predmetima u postupku pred Zaštitnikom, podatke iz pravosudne i upravne nadležnosti, aktivnosti na promociji ljudskih prava i jačanju kadrovskih kapaciteta Sektora za zaštitu od diskriminacije, informacije o percepciji diskriminacije, ključna zapažanja o stanju ljudskih prava i sloboda ranjivih društvenih grupa i zaključne ocjene i planove za naredni period.

Odbor smatra da bi bilo dobro da akcenat u Izvještaju bude na novitetima između dva izvještavanja kako bi poslanici, mediji i šira javnost na osnovu konkretnih podataka mogli sagledati promjene i ostvareni napredak u oblasti zaštite od diskriminacije.

3. Odbor pozdravlja kontinuirani trend poboljšanja efikasnosti postupanja institucije Zaštitnika po pritužbama građana i pravnih lica s obzirom da je od 82 predmeta u ovom izvještajnom periodu Zaštitnik riješio 71 (86,58%), od čega je u 15 predmeta utvrđena povreda prava i dato 39 preporuka. Članovi Odbora su informisani da su u sedam predmeta preporuke ispoštovane, u jednom predmetu preporuka je djelimično ispoštovana, u tri predmeta preporuke nijesu ispoštovane, a u četiri predmeta preporuke se realizuju u kontinuitetu.

4. Odbor za ljudska prava i slobode pozdravlja ostvarenu saradnju i partnerski odnos Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i određenih institucija, neophodan u rješavanju predmeta po kojima Zaštitnik postupa, konstatujući pozitivne primjere i postupanje Željezničke infrastrukture, Kliničkog centra Crne Gore, Opštine Berane, Agencije za nacionalnu bezbjednost, Zavoda za hitnu medicinsku pomoć, Uprave policije i Ministarstva za ljudska i manjinska prava koji su u ovom izvještajnom periodu bez odlaganja odgovorili na zahtjev za izjašnjenjem i/ili izvršili preporuku Zaštitnika i time potvrdili važnost saradnje sa Zaštitnikom i postupanja po preporukama u cilju unapređenja stanja u oblasti zaštite od diskriminacije.

S druge strane, i pored ovakvih primjera, Odbor izražava zabrinutost zbog još uvijek prisutnog neodgovornog odnosa pojedinih državnih organa i organa lokalne samouprave prema zahtjevima Zaštitnika za dostavljanjem izjašnjenja i potrebne dokumentacije u postupanju po pritužbama, kao i njihovog odnosa prema preporukama Zaštitnika koje tretiraju kao pravno i faktički neobavezujuće.

5. Odbor za ljudska prava i slobode još jednom izražava zabrinutost što i pored velikog broja sugestija ovog Odbora i Zaključaka Skupštine Crne Gore donesenih povodom Izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2014, 2015, 2016. i 2017. godinu, objavljenih u „Službenom listu CG“, br. 3/16, 2/17, 30/17 i 47/18 još uvijek ne funkcioniše elektronska evidencija slučajeva diskriminacije propisana članom 33 Zakona o zabrani diskriminacije, usvojenim 2010. godine.

Odbor ponovo poziva nadležne organe da bez odlaganja sprovedu aktivnosti na uspostavljanju elektronske evidencije i stvaranju uslova za efikasnu i doslednu primjenu Zakona.

6. Odbor pozdravlja aktivnosti preduzete na intenziviranju saradnje sa međunarodnim organizacijama kroz učešće zaposlenih iz institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore na brojnim seminarima, obukama, studijskim posjetama, kao i aktivnosti preduzete na unaprijeđenju softverskog rješenja o predmetima u postupku pred Zaštitnikom, što je u značajnoj mjeri realizovano zahvaljujući podršci institucijama tokom dvogodišnje realizacije projekta “Podrška nacionalnim institucijama u prevenciji diskriminacije u Crnoj Gori”, koji su finansirali Evropska unija i Savjet Evrope, a implementirao Savjet Evrope.

7. Odbor ohrabruje Zaštitnika da nastavi da posvećuje pažnju dodatnoj obuci službenika, saradnji sa državnim organima radi razmjene iskustava i ujednačavanja prakse, očuvanju statusa Institucije u mrežnim mehanizmima za jednakost, kao i nastavku saradnje sa organizacijama civilnog društva i međunarodnim organizacijama.

Iako povezivanje svih institucija i multisektorki pristup u borbi protiv diskriminacije ohrabruje, Odbor smatra da saradnju treba produbljivati i zajednički djelovati u cilju afirmacije, promocije i zaštite ljudskih prava i sloboda, sa posebnim akcentom na zaštitu od diskriminacije, izražavajući spremnost da i ubuduće učestvuje u ovom procesu, u skladu sa svojim nadležnostima.

8. Imajući u vidu da građani u aktuelnom trenutku percipiraju diskriminaciju kao pojavu koja je manje prisutna u odnosu na 2017. godinu, ali je taj stepen i dalje visok, jer 80% građana smatra da trpi neki oblik diskriminacije ili ovu pojavu uočavaju u pojedinim oblastima i polazeći od toga da je diskriminacija jedan od izazova sa kojim se naše društvo suočava, Odbor predlaže da se građani informišu o konkretnim predmetima i ishodima postupaka pred Zaštitnikom kako bi stekli određeno predznanje o vođenju postupka pred Zaštitnikom i državnim organima.

U tom cilju, po ocjeni Odbora, Zaštitnik bi, u saradnji sa nadležnim subjektima, promocijom zakonodavnog okvira kojim je regulisana oblast antidiskriminacije, trebalo da uloži dodatne napore u cilju približavanja ove oblasti kako građanima, tako i nadležnim organima.

Odbor izražava nadu da bi Studija "Istine i zablude o diskriminaciji", čiji završetak se očekuje do kraja godine, djelimično mogla doprinijeti rješavanju identifikovanih problema.

9. Podatak da je Zaštitnik u radu imao dva predmeta u oblasti rodno zasnovanog nasilja u kojima je utvrđena povreda i date su preporuke i jedan predmet nasilja u porodici u kojem je, takođe, utvrđena povreda prava pred organima koji su postupali po prijavi za nasilje može da ukaže da žrtve nasilja ostvaruju djelotvornu zaštitu pred organima zaduženim za postupanje po prijavama nasilja.

S druge strane, iako podatak da su sudovi za prekršaje imali u radu 1.117 predmeta iz oblasti rodno zasnovanog nasilja, odnosno nasilja u porodici, može da zabrinjava, to ukazuje na veće ohrabrenje žrtava da prijavljuju nasilje i na mogući bolji mehanizam prijavljivanja.

Odbor smatra neophodnim preduzimanje dodatnih mjera na prevenciji, kampanjama i promjeni svijesti građana u cilju postizanja nulte stope tolerancije na nasilje.

10. Odbor za ljudska prava i slobode ocjenjuje važnim da Crna Gora treba da ima razvijene institucije koje će prepoznati svaki vid diskriminacije i isti blagovremeno i efikasno rješavati kao što se to radi u demokratski uređenim državama.

11. Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore će dostaviti Zaključak Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore i Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, na dalji postupak i Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore, Kancelariji za evropske integracije, Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori i Misiji OEBS-a u Crnoj Gori, na upoznavanje.

12) Konsultativno saslušanje predstavnika institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva zdravlja, Ministarstva prosvjete, Ministarstva pravde, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Ministarstva finansija i Ministarstva unutrašnjih poslova na temu "Implementacija Akcionog plana za sprovođenje Strategije za prevenciju i zaštitu djece od nasilja od 2017-2021. godine i aktivnosti preduzete na implementaciji Preporuka iz Izvještaja o evaluaciji sistema za praćenje stanja dječjih prava u Crnoj Gori za period 2014-2017. koji je, na zahtjev UNICEF-a, pripremila *Coram International at Coram Children's Legal Centre*"

Odbor za ljudska prava i slobode na 27. sjednici, 3. decembra 2018. godine održao je Konsultativno saslušanje predstavnika institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva zdravlja, Ministarstva prosvjete, Ministarstva pravde, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Ministarstva finansija i Ministarstva unutrašnjih poslova na temu: "Implementacija Akcionog plana za sprovođenje Strategije za prevenciju i zaštitu djece od nasilja od 2017-2021. godine i aktivnosti preduzete na implementaciji Preporuka iz Izvještaja o evaluaciji sistema za praćenje stanja dječjih prava u Crnoj Gori za period 2014-2017. koji je, na zahtjev UNICEF-a, pripremila *Coram International at Coram Children's Legal Centre*".

Odbor za ljudska prava i slobode je jednoglasno (sa šest glasova „za“) donio sledeći

ZAKLJUČAK:

1. Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore pozdravlja izuzetnu posvećenost nadležnih državnih organa u realizaciji brojnih aktivnosti utvrđenih Akcionim planom za sprovođenje Strategije za prevenciju i zaštitu djece od nasilja za period 2017-2021. godina, što je rezultiralo realizacijom više od 80% obaveza utvrđenih za ovaj izvještajni period. Ovom uspjehu doprinosi i novi pristup u sprovođenju Strategije po kojem se koordinatori implementacije Strategije smjenjuju godišnje, po principu rotacije i svako ministarstvo prepoznaje svoju odgovornost i ulogu u zaštiti djece od nasilja.

Takođe, Odbor pohvaljuje multisektorski pristup i saradnju u prevenciji i zaštiti djece od nasilja, čemu i sam Odbor doprinosi, realizacijom brojnih aktivnosti u okviru kontrolne i nadzorne uloge Skupštine.

2. Odbor pohvaljuje posvećenost Ministarstva rada i socijalnog staranja zaštiti prava djeteta čijim radom i koordiniranjem implementacije Strategije u 2017. godini su ostvareni vidljivi rezultati:

- broj prijava djece žrtava nasilja centrima za socijalni rad povećan je za 20%;
- broj prijava za zanemarivanje djece centrima za socijalni rad povećan je za 39%;
- pokrenuta je kampanja "Zaustavimo nasilje" u februaru 2017. godine uz podršku UNICEF-a i Telenor Fondacije;
- urađene su procedure za zaštitu djece za nekoliko ustanova gdje djeca borave, među kojima su Dječji dom "Mladost" u Bijeloj, dnevni i resursni centri za djecu sa smetnjama u razvoju;

- Ministarstvo je pristupilo pripremi izmjena i dopuna Zakona o radu čijim nacrtom je propisano da se ugovor o radu za obavljanje poslova koji podrazumijevaju rad sa djecom ne može zaključiti sa licem koje je osuđivano za djela seksualnog iskorišćavanja i zloupotrebe djece;

- Ministarstvo je koordiniralo izradom novog Protokola o postupanju, prevenciji i zaštiti od nasilja u porodici i nasilja nad ženama koji se temelji na reformi socijalne i dječje zaštite.

Odbor izražava nadu da će se radom Nacionalne dječje telefonske linije i implementacijom usluge „Prihvatište za zaštitu djece od nasilja“ čija početak se očekuje u decembru 2018. godine, kao i implementacijom mjera koje će biti utvrđene Strategijom za ostvarivanje prava djeteta u Crnoj Gori za period 2019- 2023. godina, čije donošenje se planira u I kvartalu 2019. godine i osnaživanjem Savjeta za prava djeteta koje se realizuje uz pomoć UNICEF-a, dodatno unaprijediti zaštita prava djeteta u Crnoj Gori, jer je to najvažnije pitanje kad je riječ o ljudskim pravima.

3. Odbor izražava zadovoljstvo brojnim aktivnostima koje je Ministarstvo prosvjete preduzelo na zaštiti djece od nasilja s obzirom da su u 2017. godini:

- izrađene procedure za resursne centre o prepoznavanju i postupanju u slučajevima svih oblika nasilja nad djecom sa smetnjama u razvoju i sprovedene obuke za zaposlene,

- razvijen program prevencije nasilja na društvenim mrežama i obučeni nastavnici informatike za njegovo sprovođenje,

- na Školskom portalu kreirana stranica o bezbjednosti na internetu i u saradnji sa UNICEF-om promovisana aplikacija „NET prijatelji“ koja edukuje djecu uzrasta od 9 do 11 godina o sigurnom korišćenju interneta.

Za pohvalu su i aktivnosti Ministarstva prosvjete realizovane u 2018. godini:

- sprovedena je analiza „Kontinuirani profesionalni razvoj vaspitača u Crnoj Gori“,

- djeca iz Dječjeg doma „Mladost“ uzrasta od tri godine do polaska u osnovnu školu integrisana su u redovne grupe pri JPU „Naša radost“ Herceg Novi,

- sprovedene su obuke za vaspitače i drugi stručni kadar koji radi sa djecom,

- kroz UPSHIFT program odabrano je pet projekata i realizovana tematska sesija „Nasilje i mladi“,

- izrađen je flajer „Čuvajmo djecu od trgovine ljudima“,

- kroz projekat Savjeta Evrope održana regionalna Konferencija „Borba protiv diskriminacije u školama“,

- formiran je Tim Ministarstva prosvjete, Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije za zaštitu škola od vandalizma i neprihvatljivog ponašanja,

- sprovedeno je istraživanje „Ispitivanje iskustva i percepcije djece, nastavnika, roditelja prema mehanizmima prevencije i borbe protiv vršnjačkog nasilja“ i

- u okviru informatičkog sistema Ministarstva prosvjete razvijena je baza podataka koja sadrži spisak djece u riziku od nasilja kojoj može pristupiti 20 škola.

4. Odbor cijeni aktivnosti Ministarstva pravde koje u saradnji sa međunarodnim partnerima, prvenstveno UNICEF-om, preduzima mjere na unapređenju zaštite prava djeteta učesnika u sudskim postupcima u porodično-pravnim stvarima, što je bitno za sprečavanje viktimizacije djeteta, kao i aktivnosti na informisanju djece i njihovih zastupnika o pravima djeteta i dostupnim uslugama podrške u okviru pravosudnog sistema, čemu će doprinijeti i promotivni materijal pripremljen u saradnji sa UNICEF-om.

Odbor izražava nadu da će do kraja sledeće godine, zahvaljujući sredstvima iz IPA fondova, biti uspostavljen novi softver za Kaznenu evidenciju u okviru koje će biti i registar lica osuđenih za krivična djela protiv polne slobode učinjene nad djecom.

Takođe, Odbor očekuje da će razvojem novog sistema za sudstvo biti omogućena interoperabilnost što će Informacionom sistemu pravosuđa omogućiti razmjenu podataka sa ostalim sistemima na polju nasilja nad djecom.

5. Ohrabruju i aktivnosti Ministarstva zdravlja koje organizuje obuke za patronažne sestre u cilju njihovog jačanja i koje je, u saradnji sa UNICEF-om, pripremila Nacrt protokola za postupanje zdravstvenog sektora u cilju zaštite djece od nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja, čije usvajanje se očekuje do kraja godine.

Članovi Odbora izražavaju nadu da će zdravstvena zaštita djece biti dodatno unaprijeđena završetkom specijalizacije tri ljekara psihijatra u 2019. i 2021. godini i kliničkog psihologa koji je trenutno na specijalizaciji, kao i izgradnjom Klinike za psihijatriju u Podgorici u kojoj će raditi dječji psihijatri i klinički psiholozi.

6. Odbor pozdravlja aktivnosti Ministarstva finansija na razvoju programskog budžeta u cilju njegove pune implementacije u 2020. godini, čime će se stvoriti uslovi da ukupna planirana sredstva budu potpuno vidljiva i da za svaki program budu jasni ciljevi i indikatori, čime će se znati koliko sredstava iz državnog budžeta se izdvaja za unapređenje položaja djece u Crnoj Gori, što je bila jedna od preporuka relevantnih domaćih i međunarodnih organizacija koje se bave zaštitom prava djeteta. Takođe, Budžetom za 2019. biće planirana sredstva za rad Savjeta za prava djeteta.

7. Odbor pozdravlja djelovanje Ministarstva unutrašnjih poslova koje nema nerealizovanih aktivnosti iz Akcionog plana i konstatuje da ovo Ministarstvo, u skladu sa svojom nadležnošću, u kontinuitetu preuzima aktivnosti na suzbijanju nasilja u porodici i borbi protiv zloupotrebe djece putem interneta i realizuje obuke policijskih službenika u cilju jačanja njihovih kapaciteta za postupanje sa djecom. Posebno je značajno formiranje početkom 2018. godine međuresorskog Operativnog tima za borbu protiv nasilja u porodici i nad ženama u kojem su predstavnici Ministarstva unutrašnjih poslova, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Državnog tužilaštva, Vrhovnog suda i Višeg suda za prekršaje, uključujući i Savjet za građansku kontrolu rada policije i pet specijalizovanih NVO koje se bave ovom problematikom.

8. Povodom iznešene informacije da su samo neke opštine obuhvaćene pojedinim programima, Odbor je ocijenio da iako je za razvijanje pojedinih servisa za djecu potrebno određeno vrijeme, svako dijete u Crnoj Gori mora imati jednaku zaštitu bez obzira gdje se nalazi.

Takođe, članovi Odbora smatraju da porodica mora biti osnova svega, zbog čega treba najviše raditi na jačanju servisa za podršku porodici.

Stoga, Odbor poziva sve relevantne institucije da se u narednoj godini uključe u realizaciju Programa „Roditeljstvo“ koji je UNICEF ove godine sprovodio u domovima zdravlja u Beranama i Bijelom Polju, vrtiću „Đina Vrbica“, NVO „Roditelji“ i „Pedagoškom centru Crne Gore“. Odbor ocjenjuje da bi formiranje nacionalnih trenera u svim institucijama bilo veoma značajno, jer je besplatni program „Roditeljstvo“, kojim se realizuje Strategija usmjeren na sprečavanje nasilja nad djecom, uspostavljanje pozitivnog odnosa između roditelja i djece, kao i na razvijanje osjećaja kompetentnosti kod roditelja.

Odbor podsjeća i da je prema rezultatima analize ovog programa na međunarodnom i nacionalnom nivou njegovo sprovođenje naročito uticalo na smanjenje fizičkog i emocionalnog kažnjavanja djece, nefunkcionalnosti roditelja, poteškoća u kući, hiperaktivnosti djece, kao i na smanjenje depresije kod roditelja.

9. Odbor za ljudska prava i slobode preporučuje nadležnim organima da, u saradnji sa međunarodnim partnerima, u narednom periodu intenziviraju aktivnosti kako bi se:

- obezbijedila finansijska sredstva i bolja međuresorna koordinacija za osnivanje i operacionalizovanje Nacionalne Dječje kuće za djecu žrtve nasilja,
- izradila analiza zakonskog okvira o nasilju nad djecom u Crnoj Gori za što je potrebno obezbijediti finansijska sredstva za konsultanta,
- obezbijedila finansijska sredstva za proširenje programa „Porodični saradnik“ na sve opštine u Crnoj Gori do 2021. godine,
- obezbijedila finansijska sredstva za proširenje programa „Roditeljstvo“ na sve opštine u Crnoj Gori,
- obezbijedila finansijska sredstva za intenziviranje obuka zaposlenih u zdravstvenom sektoru kako bi se ojačale savjetodavne usluge za tretman i psiho-socijalnu podršku žrtvama,
- obezbijedila finansijska sredstva za izradu i implementaciju specijalizovane obuke psihijataru i psihologa za obavljanje forenzičkog intervjua sa žrtavama nasilja i
- obezbijedila finansijska sredstva za obuke i organizovalo pružanje usluge za rad sa počiniocima nasilja nad djecom.

10. Odbor za ljudska prava i slobode će u 2019. godini, u okviru kontrolne i nadzorne uloge Skupštine, realizujući preporuke upućene skupštinskim radnim tijelima u Izvještaju o evaluaciji sistema za praćenje stanja dječjih prava u Crnoj Gori, održati kontrolno saslušanje predstavnika nadležnih institucija zaduženih za realizaciju preostalih aktivnosti utvrđenih Akcionim planom za sprovođenje Strategije za prevenciju i zaštitu djece od nasilja od 2017-2021. godine i aktivnosti na implementaciji preporuka iz Izvještaja o evaluaciji sistema za praćenje stanja dječjih prava u Crnoj Gori za period 2014-2017.

11. Odbor za ljudska prava i slobode će dostaviti Zaključak Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore, Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori, Predstavništvu UNICEF-a u Crnoj Gori, Misiji OEBS-a u Crnoj Gori, Kancelariji za evropske integracije, NVO „Građanska alijansa“, NVO Savez udruženja roditelja djece i omladine sa teškoćama u razvoju „Naša inicijativa“, učesnicima sjednice, na upoznavanje i Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Ministarstvu zdravlja, Ministarstvu prosvjete, Ministarstvu pravde, Ministarstvu za ljudska i manjinska prava, Ministarstvu finansija i Ministarstvu unutrašnjih poslova, na dalji postupak.

13) Konsultativno saslušanje predstavnika Ministarstva pravde, Ministarstva unutrašnjih poslova i Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija na temu “Stanje u zatvorskom i pritvorskom sistemu Crne Gore”.

Odbor za ljudska prava i slobode na 29. sjednici, 24. decembra 2018. godine održao je Konsultativno saslušanje predstavnika Ministarstva pravde, Ministarstva unutrašnjih poslova i Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija na temu “Stanje u zatvorskom i pritvorskom sistemu Crne Gore”.

Odbor za ljudska prava i slobode je **jednoglasno** (sa šest glasova „za“) donio sledeći

ZAKLJUČAK:

1. Odbor za ljudska prava i slobode izražava zadovoljstvo zbog značajnog i vidljivog napretka u zaštiti prava lica lišenih slobode, postignutog zahvaljujući dobroj saradnji Ministarstva pravde, Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave policije i Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija sa Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda Crne Gore i njihovoj otvorenosti i iskrenoj posvećenosti ispunjavanju preporuka relevantnih međunarodnih i domaćih institucija, ali i nevladinog sektora, što je prepoznato i pozdravljeno od svih učesnika sjednice Odbora na kojoj je održano Konsultativno saslušanje.

Značajan doprinos ostvarivanju ovog uspeha dao je i Odbor za ljudska prava i slobode koji se višegodišnjim aktivnostima, u okviru kontrolne i nadzorne funkcije Skupštine, u kontinuitetu bavi ovom oblašću, počev od 2008. godine kada je Crna Gora dobila Preporuke CPT-a, praćenjem njihove realizacije, razmatranjem brojnih izvještaja koje je sačinio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, kao i praćenjem stanja u ustanovama u kojima borave lica lišena slobode realizovanim obilaskom Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija u Spužu, Zatvora u Bijelom Polju i Pritvorske jedinice Centra bezbjednosti u Podgorici.

Odbor je kroz kontrolnu i nadzornu funkciju Skupštine Crne Gore donošenjem brojnih zaključaka animirao na zajedničko i sinhronizovano djelovanje svih nadležnih organa.

2. Odbor konstatuje da su nedovoljni kadrovski kapaciteti i infrastruktura dva ključna izazova sa kojim se suočava zatvorski sistem u Crnoj Gori. S tim u vezi, pozdravlja posvećenost Ministarstva pravde i Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija rješavanju uočenih problema i aktivnosti preduzete tim povodom, koje su rezultirale zaposlenjem 32 službenika u ZIKS-u tokom 2018. godine, planiranjem dodatnih zaposlenja u 2019, unapređenjem procedure za zasnivanje radnog odnosa u ZIKS-u, propisivanjem posebnih uslova za posebna zvanja službenika za poslove tretmana, zdravstvene zaštite i obezbjeđenja lica lišenih slobode u cilju njihovog kadrovskog jačanja. Takođe, Odbor cijeni značajnim realizaciju kontinuiranih ciljanih obuka u okviru projekta podržanog od Evropske komisije kojim je razvijena metodologija evaluacije obuka, definisan sadržaj programa obuka i kaskadni sistem kako bi se, po završetku projektnih aktivnosti, stvorio održiv sistem obuka.

3. Za pohvalu su aktivnosti na poboljšanju uslova boravka lica lišenih slobode, ali i uslova za rad zaposlenih u Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, jer su u prilično starim objektima uspjeli unaprijediti uslove i više od realno mogućeg.

Odbor očekuje da će se izgradnjom četiri nova objekta u okviru kompleksa ZIKS-a: Specijalne zdravstvene ustanove, nove Prijavnice, Objekta Odjeljenja otvorenog tipa i Multifunkcionalnog objekta, za koje je Ministarstvo pravde pristupilo izradi tehničke dokumentacije i preko IPA projekta apliciralo za obezbjeđivanje sredstava za izgradnju tokom naredne godine, doprinijeti daljem poboljšanju uslova boravka lica lišenih slobode.

Odbor pozdravlja namjeru gradnje novog objekta Zatvora za sjevernu regiju u Mojkovcu, za koji je Ministarstvu pravde 6. decembra 2018. na sjednici Upravnog odbora Zapadno-investicionog okvira odobren grant u visini od 1.200.000 eura za izradu tehničke dokumentacije, kojim će se dati ogroman doprinos unapređenju postojećeg zatvorskog sistema.

4. Odbor cijeni kontinuirane aktivnosti koje ZIKS preduzima na obezbjeđivanju kvalitetne zdravstvene zaštite licima lišenim slobode, naročito mentalno oboljelim licima, o čemu svjedoči podatak da je u ZIKS-u psihijatar angažovan 24 sata, dok se nekoliko puta mjesečno angažuju ljekari specijalisti (internista, urolog, psihijatar-narkolog, hirurk, fizijatar i radiolog), a takodje je nabavljena i medicinska oprema za pružanje kvalitetne zdravstvene zaštite licima lišenim slobode, nekadašak i bolja nego za ostale građane.

5. Odbor pozdravlja uzlaznu tendenciju u sistemu alternativnog izvršenja krivičnih sankcija jer je počev od 2014. godine kada su izrečene dvije kazne rada u javnom interesu, u 2015. godini 99 kazni, u 2016. godini 207 kazni, u 2017. 212 kazni, tokom ove godine izrečeno je čak 277 kazni rada u javnom interesu. Takođe, od prošle godine do sada uspješno je izvršeno 126 kazni kućnog zatvora. Posebno važnim smatra što je do sada samo oko od 5% od ukupnog broja izrečenih alternativnih kazni usled kršenja radne obaveze ili nepoštovanja programa izvršenja kazne u prostorijama za stanovanje zamijenjeno zatvorskom kaznom.

Odbor preporučuje dodatno ulaganje napora na primjeni sistema alternativnih sankcija jer se njima doprinosi smanjenju stope recidivizma, smanjenju zatvorske populacije, a samim tim i smanjenju izdvajanja budžetskih sredstava za izvršenje kazni zatvora.

6. Odbor očekuje da će se zaposlenjem stručnog kadra za rad sa maloljetnim licima lišenim slobode u nedavno završenom Maloljetničkom zatvoru i primjenom posebnog oblika tretmana, omogućavanjem pristupa socijalnoj, psihološkoj i obrazovnoj službi i drugim programima koji su dostupni maloljetnicima u zajednici doprinijeti daljem poboljšanju u zaštiti prava ovih lica, kao najosjetljivije zatvorske populacije i time pomoći njihovom povratku u društvo.

7. Odbor preporučuje da se u narednom periodu posebna pažnja posveti rehabilitaciji i resocijalizaciji kako bi se smanjio broj povratnika u zatvorima i ova lica učinila korisnim članovima društva.

S obzirom da je trenutno radno angažovano oko 300 od 1.150 zatvorenika, Odbor takodje preporučuje da se veća pažnja posveti radnom angažmanu zatvorenika što će pozitivno uticati na tretman zatvorenika, ali i na povećanje sopstvenih prihoda Zavoda za izvršenje krivičnih sankcija.

8. Odbor pohvaljuje aktivnosti Ministarstva unutrašnjih poslova na poboljšanju uslova u prostorijama za zadržavanje lica lišenih slobode i njihovom usklađivanju sa standardima CPT-a i namjeru ulaganja novčanih sredstava u iznosu od 100.000 eura za renoviranje pritvorskih prostorija u Kotoru, Ulcinju i Beranama.

Takođe, izražava zadovoljstvo zbog postupanja Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije po Zaključku Skupštine Crne Gore i što kao prelazno, privremeno rješenje praktikuju da lica lišena slobode smještaju u najbliži centar bezbjednosti u susjednoj opštini koji je upodobljen standardima CPT-a.

S druge strane, Odbor preporučuje Ministarstvu unutrašnjih poslova i Upravi policije da u narednom periodu ulože dodatne napore kako bi se, u skladu sa raspoloživim finansijskim sredstvima, preostali centri i odjeljenja bezbjednosti upodobili sa standardima CPT-a.

9. Odbor očekuje da se sa pažnjom razmotriti preporuka Zaštitnika i Zaključak Skupštine o donošenju novog Pravilnika o uslovima koje moraju da ispunjavaju prostorije za zadržavanje lica lišenih slobode usklađenog sa standardima CPT-a koje je, po riječima predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, planirano nakon usvajanja novog Zakona o unutrašnjim poslovima, kao i obezbjeđivanje dodatnih sredstava kako bi se Pravilnik implementirao na kvalitetan način.

10. Ohrabruju javni pozivi rukovodstva Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije upućeni građanima da prijavljuju sve slučajeve mogućeg prekoračenja ovlašćenja službenika policije i opredijeljenost Ministarstva za nultu stopu tolerancije prema nasilju i zloupotrebi službenih ovlašćenja.

Odbor izražava uvjerenje da će korišćenje nove balističke opreme za pripadnike Specijalne antiterorističke jedinice i Posebne jedinice policije sa istaknutom ličnom oznakom u vidu kombinacije slova i brojeva omogućiti njihovu identifikaciju u incidentnim situacijama, kao i demokratski nadzor i tužilačku istragu u slučajevima moguće zloupotrebe ovlašćenja od strane policijskih službenika, što je od izuzetne važnosti za snaženje povjerenja javnosti u policiju.

11. Odbor za ljudska prava i slobode će dostaviti Zaključak Kolegijumu Predsjednika Skupštine Crne Gore, Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori, Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvu zdravlja, Kancelariji za evropske integracije, NVO "Građanska alijansa", učesnicima sjednice, na upoznavanje i Ministarstvu pravde, Ministarstvu unutrašnjih poslova i Zavodu za izvršenje krivičnih sankcija, na dalji postupak.

Odbor će prilikom utvrđivanja plana aktivnosti Odbora za 2019. godinu planirati praćenje realizacije zaključaka Skupštine i Odbora, od strane nadležnih subjekata.

ADMINISTRATIVNI KAPACITETI ODBORA

Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji Službe Skupštine u Sekretarijatu Odbora za ljudska prava i slobode sistematizovana su sledeća radna mjesta: sekretar Odbora za ljudska prava i slobode, samostalni savjetnik II- saradnik (dva izvršioca) i samostalni savjetnik III- saradnik (jedan izvršilac). Radna mjesta utvrđena aktom o sistematizaciji nijesu popunjena. Tokom 2018. godine u Sekretarijatu Odbora bili su zaposleni: sekretar Odbora, samostalni savjetnik II-saradnik (jedan izvršilac) i samostalni savjetnik III (jedan izvršilac).

Na Zahtjev Biroa za upravljanje ljudskim resursima u vezi sa Predlogom pravilnika o organizaciji i sistematizaciji Službe Skupštine Crne Gore, sekretar Odbora je blagovremeno (27. jul 2018.) dala predlog kojim bi se kod do sada sistematizovanih radnih mjesta u Sekretarijatu Odbora (optimalan broj) zaposlenjem jednog pravnika izašlo u susret dugogodišnjem zahtjevu iz ovog Odbora, sadržanom u mjesečnim, polugodišnjim i godišnjim izvještajima.

Zbog obima posla i utvrđene metodologije rada Odbora za ljudska prava i slobode sekretar Odbora je u svim mjesečnim izvještajima o radu Odbora u 2018. godini ukazivala na neodložnu potrebu popunjavanja svih radnih mjesta u Sekretarijatu Odbora za ljudska prava i slobode, na prethodno dostavljeni način.

Takođe, na 30. sjednici Odbora za ljudska prava i slobode, održanoj 27. decembra 2018. predsjednik Odbora dr Halil Duković je upoznao članove Odbora da Služba Odbora/sekretar Odbora i dugogodišnji saradnik/ žele da skrenu pažnju na obim posla u Odboru, shodno utvrđenoj metodologiji, jer se postavlja pitanje realne mogućnosti realizacije aktivnosti Odbora, s obzirom da sve poslove obavljaju njih dvije, o čemu svjedoči veliki broj prekovremenih sati, zbog čega, da bi se održao isti tempo i kvalitet rada Odbora, zahtijevaju adekvatnu popunjenost odgovarajućim kadrom i odgovarajuću raspodjelu zadataka i obaveza, o čemu su obaviješteni generalni sekretar Skupštine i njegovi zamjenici, kao i predsjednik Odbora. S tim u vezi, predsjednik Odbora je saopštio da očekuju i zalaganje članova Odbora kod rukovodstva Skupštine smatrajući da oni mogu objektivno suditi o kvalitetu, obimu i blagovremenosti stručne podrške koju dobijaju iz Sekretarijata. Predsjednik Odbora je saopštio da o ovome dodatno treba razgovarati sa Generalnim sekretarom Skupštine Crne Gore, kao i rukovodstvom Skupštine Crne Gore.

Trenutno, u Sekretarijatu Odbora za ljudska prava i slobode rade sekretar Odbora i jedan saradnik - samostalni savjetnik II, a po ugovoru u djelu angažovana su dva lica – ekonomista (BSc- VII stepen) od 14. januara 2019. i specijalista pravnih nauka od 20. februara 2019. godine.

Uprkos svim otežavajućim okolnostima, a zahvaljujući dodatnim naporima sekretara Odbora i saradnika koji su obavljali stručne i druge poslove za potrebe predsjednika i članova Odbora, **Odbor za ljudska prava i slobode je uspio na kvalitetan način, po utvrđenoj metodologiji rada, realizovati značajan broj aktivnosti utvrđenih Planom za 2018. godinu.** Sekretar Odbora i saradnik su obavljali poslove koji se odnose na: pripremanje sjednica radnog tijela, izrađivanje izvještaja i zapisnika sa sjednica, obavljanje stručnih i drugih poslova za potrebe predsjednika i članova Odbora, proučavanje dokumenata koje je Odbor razmatrao, pripremu veoma sadržajnih informativnih pregleda o svakom aktu, davanje stručnih mišljenja o pitanjima koja su bila predmet razmatranja na sjednicama Odbora, izrađivanje tekstova usvojenih zakona i drugih akata i njihovo pripremanje za objavljivanje u „Službenom listu Crne Gore“, kao i druge poslove, po nalogu pretpostavljenih.

Da je Služba, zajedno sa poslanicima, radila posvećeno i ažurno, govori podatak da su na sajtu Skupštine objavljeni Plan aktivnosti Odbora za ljudska prava i slobode, Godišnji izvještaj o radu Odbora i Izvještaj o radu Odbora za ljudska prava i slobode, kao radnog tijela nadležnog za nadzor nad primjenom i praćenjem poštovanja Etičkog kodeksa poslanika za 2017. godinu. Takođe, i sadržajne informacije, zapisnici i izvještaji o svim aktivnostima ovog radnog tijela, što svjedoči o intenzivnom radu ovog Odbora. **Tokom 2018. i u prvom kvartalu 2019. godine na SAJT-u je postavljeno oko 565 stranica teksta.**

U ovom izvještajnom periodu Sekretarijat Odbora je za potrebe predsjednika i članova Odbora pripremio 21 informativni pregled (18 u 2018. i tri u prvom kvartalu 2019. godine) u kojima su sadržana stručna mišljenja o aktima koja su bila predmet razmatranja na sjednicama Odbora.

Povodom učešća predsjednika i članova Odbora na konferencijama, seminarima, sastancima sa predstavnicima međunarodnih organizacija, posjetama određenim institucijama redovno se pripremaju podsjetnici sa svim relevantnim informacijama i podacima o predmetnoj temi, što podrazumijeva i prethodnu komunikaciju sa nadležnim ministarstvima i prikupljanje relevantnih informacija.

Osim navedenog, Sekretarijat Odbora je po nalogima generalnog sekretara Skupštine, njegovih zamjenika i pomoćnika obavljao i druge stručne poslove, uključujući i pripremu Informativnog materijala za potrebe učešća poslanika Skupštine Crne Gore na 15. i 16. sastanku Parlamentarnog odbora Evropske unije i Crne Gore za stabilizaciju i pridruživanje. Takođe, pripremljeni su podaci o radu Odbora za ljudska prava i slobode u periodu januar - jun 2018. i jul- decembar 2018. godine, radi pripreme izvještaja o realizaciji Akcionog plana za Poglavlje 23, Informacija o aktivnostima Odbora u periodu od 1. januara do 30. septembra 2018. radi odgovora na pitanja upućena od strane Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, Informacija o aktivnostima Odbora u 2017. godini radi pripreme Izvještaja o radu Skupštine u 2017. godini, Informacija o aktivnostima Odbora za ljudska prava i slobode u periodu od 1. jula do 20. oktobra 2018. godine neophodna za pripremu Prvog Priloga Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2018. Takođe, na Zahtjev Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori pripremljene su Informacije o aktivnostima koje su u nadležnosti Odbora za ljudska prava i slobode (kontrolne aktivnosti Odbora, broj pokrenutih procedura za kršenje Etičkog kodeksa poslanika i postupanje po predstavkama građana i pravnih lica). Takođe, pripremljena je Informacija koja se odnosi na poštovanje Etičkog kodeksa poslanika Skupštine za period 1. jul- 31.decembar 2018. godine za potrebe popunjavanja Tabele za privremena mjerila – prevencija korupcije, koja se dostavlja Evropskoj komisiji.

U 2018. Sekretarijat Odbora je pripremio Odgovore na Upitnik Kancelarije Visokog komesara za ljudska prava i Upitnik Interparlamentarne unije (IPU) o aktivnostima parlamenata usmjerenim na sprovođenje Ciljeva održivog razvoja, Informaciju o broju održanih sjednica Odbora za ljudska prava i slobode i održanim kontrolnim i konsultativnim saslušanjima u periodu od 18. decembra 2017. do 4. jula 2018, Informaciju o radu Odbora za ljudska prava i slobode u 2018. godini radi izrade Izvještaja o radu Skupštine Crne Gore u 2018. godini. Pripremane su informacije i odgovori na zahtjev pojedinih ministarstava, kao što su: Informacija o učešću Roma u političkom životu Crne Gore, pripremljena na zahtjev Ministarstva za ljudska i manjinska prava uoči posjete Delegacije Savjetodavnog komiteta Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina Crnoj Gori i Komentari na Nacrt strategije o ostvarivanju prava djece u Crnoj Gori za period 2019-2023. godina, pripremljeni na zahtjev Ministarstva rada i socijalnog staranja.

Takođe, Sekretarijat Odbora je na zahtjev službenika za slobodan pristup informacijama pripremao informacije iz nadležnosti Odbora za ljudska prava i slobode radi odgovora na zahtjeve za slobodan pristup informacijama (tokom 2018. i u prvom kvartalu 2019. pripremljeno pet informacija). Takođe, pripremljeni su Odgovori na pitanja novinara ND „Vijesti“ koja su se odnosila na Etički kodeks poslanika i Odgovori na pitanja CDT-a u vezi sa istraživanjem o otvorenosti institucija.

Pored svih navedenih aktivnosti, zaposleni u Sekretarijatu Odbora za ljudska prava i slobode posvećuju pažnju stručnom usavršavanju radi specijalizacije za određene oblasti zaštite ljudskih prava, o čemu svjedoče podaci o pohađanju kurseva stranih jezika, seminara i obuka, kako onih realizovanih od strane Uprave za kadrove, tako i onih u organizaciji međunarodnih organizacija (OEBS, Savjet Evrope, Evropska unija).

U 2018. godini izdvaja se učešće sekretara Odbora za ljudska prava i slobode Slave Burić na Obuci „Ljudska prava i manjine“, održanoj u Hagu u aprilu 2018. godine i Alumni danu- Nastavku ove obuke, održanom u Beogradu u decembru 2018. godine, u organizaciji Holandskog helsinškog komiteta, u saradnji sa Univerzitetom u Lejdenu i Haškom akademijom za lokalnu samoupravu, kada je na engleskom jeziku predstavila Prezentaciju na temu „Unapredjenje, zaštita, promocija i afirmacija prava djeteta u Crnoj Gori“.

NAPOMENA: Zaposleni u Sekretarijatu Odbora za ljudska prava i slobode su tokom 2018. i u prvom kvartalu 2019. podnosili mjesečne izvještaje o radu Odbora i realizaciji Plana aktivnosti za 2018. godinu generalnom sekretaru Skupštine, a isti su u elektronskoj formi dostavljeni zamjenicima generalnog sekretara Skupštine Crne Gore, pomoćnici generalnog sekretara za Sektor za podršku zakonodavnoj i nadzornoj funkciji Skupštine i Sektoru za istraživanje, dokumentacione poslove i informatičku mrežu.

Svi materijali, usvojeni na sjednicama Odbora, u cilju transparentnog rada Odbora, pored postavljanja na web sajtu Skupštine Crne Gore, takođe su arhivirani u Arhivi Službe Skupštine.

ZAKLJUČAK

Rad Odbora za ljudska prava i slobode je transparentan i sjednice Odbora izazivaju interesovanje štampanih i elektronskih medija. Odbor objavljuje na sajtu Skupštine godišnji izvještaj o radu, a takođe i veoma sadržajne informacije, zapisnike i izvještaje o svim aktivnostima ovog radnog tijela. Odbor za ljudska prava i slobode je tokom 2018. godine i u prvom kvartalu 2019. ostvarivao uspješnu saradnju sa institucijom Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, predstavnicima nadležnih ministarstava koji su učestvovali u radu Odbora u skladu sa Poslovníkom utvrđenom nadležnošću, iskazujući spremnost da traženim podacima doprinesu prepoznatljivo transparentnom radu Odbora.

Takođe, Odbor je prepoznat po **dobroj saradnji sa međunarodnim organizacijama i nevladinim sektorom** čiji predstavnici redovno po pozivu, u skladu sa članom 67 stav 2 Poslovníka Skupštine Crne Gore, učestvuju na sjednicama i drugim aktivnostima Odbora.

Kontinuirani multisektorski pristup kao osnovni metodološki pristup rada Odbora za ljudska prava i slobode je, kroz naprijed opisanu saradnju sa nadležnim državnim organima, međunarodnim organizacijama sa sjedištem u Crnoj Gori i nevladinim organizacijama koje se bave zaštitom ljudskih prava i njihovo učešće na sjednicama Odbora, realizujući sve prethodno pobrojane aktivnosti, doprinio postizanju većeg stepena poštovanja i zaštite ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori.

Sagledavanjem stanja u oblasti ljudskih prava i sloboda od obnove nezavisnosti Crne Gore do danas, može se zaključiti da je za relativno kratak period Crna Gora **ostvarila neosporan napredak u oblasti vladavine prava i zaštite ljudskih prava, posebno u usklađivanju crnogorskog zakonodavstva sa međunarodnim standardima i evropskim zakonodavstvom**. U tom procesu učestvovao je i **Odbor** za ljudska prava i slobode koji je u proteklom periodu **dao značajan doprinos**, ne samo u donošenju propisa iz oblasti ljudskih prava i sloboda, već i u praćenju njihove implementacije i nadzoru nad preduzimanjem mjera neophodnih za poštovanje i unapređenje stanja ljudskih prava u Crnoj Gori.

Imajući u vidu da je **unapređenje stanja u oblasti ljudskih prava proces** i da se samo koordiniranim djelovanjem i multisektorskim pristupom mogu ostvarivati još bolji rezultati u ovoj oblasti, Odbor za ljudska prava i slobode izražava spremnost da i ubuduće nastavi sa saradnjom i u skladu sa svojim nadležnostima doprinosi unapređenju stanja u oblasti ljudskih prava.

U narednom periodu neophodno je **više napora uložiti u implementaciju zakona**, pa će Odbor, **u okviru kontrolne i nadzorne uloge, pratiti realizaciju aktivnosti** na tom polju i **pružati doprinos u afirmaciji, promociji, poštovanju i zaštiti ljudskih prava i sloboda** svih građana Crne Gore.

SEKRETAR ODBORA

Slava Burić

PREDSJEDNIK ODBORA

dr Halil Duković